Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	Fra Hytterne : nye Landsbybilleder.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendal, 1887
Fysiske størrelse | Physical extent:	139 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57,-237,-8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130016798631

FRA HYTTERNE.

57,-237,-8°

Henrik Pontoppidan:

FRA HYTTERNE.

NYE LANDSBYBILLEDER.

KJØBENHAVN.
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).
FR. BAGGES BOGTRYKKERI.
1887.

1287

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

TIL

VENNER I ØSTBY.

(HORNS-HERRED.)

INDHOLD.

	Side.
Knokkelmanden	1.
Naadsensbrød	29.
Ane-Mette	43.
Et Grundskud	65.
Hans og Trine	81.
Vandreren. En Epilog	123.

KNOKKELMANDEN.

Ude i Øst, bag den lange, sammensunkne Voldgrøft, der dannede Grænsen mellem Overdrevet og de egentlige Bymarker, laa et lille, pynteligt Boelsted med grønne Vinduesrammer, Vinløv om Gavlen og Bikuber langs Havehegnet.

Ensomt og trist laa det paa de graa og stenede Jorder, der skraanede ned imod Fjordindløbet.

Men i den lille, sirligt anlagte Have foran Stedet stod et pragtfuldt Flor af de fineste og sjældneste Blomster. Navnlig hen paa Sommeren, naar Ranker og Slyngplanter skjød sig højt op paa Straataget, og naar Frugterne paa de smaa, bugnefulde Dværgtræer modnedes mellem Løvet, saa' her helt

bedaarende ud midt i det magre, trøstesløse Øde — en tropisk Oase, en tusendfarvet Blomsterkurv, der spredte sin fine, flygtige Vellugt ud imod Havets bittersalte Aande.

Det var virkelig ganske forbavsende, hvad der i alle Maader var frembragt og opelsket paa denne lille Plet. Og mangen stille Sommeraften, naar Solen var ved at gaa ned, drev baade en og to af Byens Folk med Piben eller Strikkestrømpen op over Grusbakkerne for fra Øster-Stien at fryde sig ved Synet af den fremtryllede Rigdom.

«Boelfolkets Paradis» kaldtes det ogsaa gjærne Mand og Mand imellem; ja mange var vel ikke langt fra virkelig at tro, at der hvilede en særegen Velsignelse over det.

Men Boelsfolket selv kjendte ingen.

For otte Aar tilbage var de kommen herover fra Landet hinsides Fjorden med to rødmalede Kister, en Spinderok og en Ægtesengs Klæder. Og siden havde de bestandig holdt sig fremmede for Egnen.

Fra Morgen til Aften havde man kunnet se dem gaa i uforstyrret Arbejde derude paa Marken bag deres hvide, langskjæggede Hors eller i Haven med Gartnerkniv og Spade.

Men ikke ved nogen Lejlighed havde de endnu blandet sig med Befolkningen, skjønt denne oftere havde givet dem Anledning.

Selv i Kirken, hvor de regelmæssigt mødte til Aarets tre store Højtider for at ofre, satte de sig sammen i en af de bageste Stole og holdt hinanden trofast om Haanden, mens deres Blik ufravendt hvilede paa Præsten; og ved det sidste Ord af Degnens Fadervor rejste de sig uden Lyd og var alt langt paa Vej ud over Grusbakkerne, før det øvrige Kirkefolk naaede frem gjennem Portalen.

Han var en temmelig lille, sammensunken og forslæbt Skikkelse med denne altfor store Højre-Skulder og i det hele lidt skjæve Figur, som er fælles for Folk, hvis Liv har været en eneste Trældom. Udtrykket i hans store, blakkede, troskyldige Øjne tydede paa en noget skrøbelig Forstand; og i Virkeligheden maatte ogsaa Konen træde til, hver Gang noget alvorligt eller indviklet skulde afgjøres.

Hun var et stort og sundt Bondefruentimmer af den Art, som nu er ved at dø ud. Sandt nok: Savn og tidlige Lidelser havde hulet hendes Kinder, og Livet havde lagt en vis Forsigtighed i hendes Blik. Men hele

hendes Holdning talte om et djærvt og støt Mod, som endnu intet havde formaaet at kue. Der laa over hendes store, lysvaagne Ansigt en rolig Selvsikkerhed, der bestandig ligesom tog Maal af Verden og ikke længer frygtede den.

Man vilde vide, at det i sin Tid skulde have holdt haardt for dem at komme sammen; og man forstod, at de derfor nu knyttede sig des fastere og usvigeligere til hinanden.

Oprindelig var de nok et Par forladte, af det offentlige udsatte Børn, der først i en billig og ussel Sognepleje, senere — skilte fra hinanden, men begge besjælede af samme Tanke og stræbende mod samme Maal — i kummerlige Tjenester mellem al Slags Udskud omkring paa store Gaarde havde lært, hvad ondt var ... indtil de efter næsten tyve Aars selvfornægtende Slid og møjsommeligste Sparen endelig var naaet saa vidt, at de kunde bestride «Redelighed» og den første lille Udbetaling for det Sted, de siden havde besiddet.

Men den Gang var dette en sand Elendighedens Hule med forfaldne Mure og forsømte Jorder. Nu — efter næppe otte Aars For-

løb — var ikke alene hele Kjøbesummen med Rente og Rentes Rente fuldt udbetalt og Jord og hele Pladsen tifold forbedret, ja stegen i Værdi til det tredobbelte, men inde i Byen vilde man endog mene, at de lykkelige Mennesker sidste Terminsdag havde kunnet gjøre et ikke ganske ubetydeligt Indskud i Sparebanken.

Men ikke heller dette var naaet uden de utroligste Selvopofrelser.

Hver Dag, hver Time i alle disse Aar havde været en eneste slidfuld Stræben hen imod det Maal, hvis Opfyldelse havde været deres Ungdomsdages store, fælles Drøm og hemmelige Forhaabning: en Gang at blive frie Folk paa fri Jord.

Deres lave, grønmalede Dør havde været den første, der aabnede sig før Daggry, den sidste, der lukkede sig for Natten. I Middagssol, naar andre sov, i Regn eller Storm, altid var de paa Færde i Mark eller Have uden at raste, . . . brød Sten, satte Gjærder, puslede deres Blomster eller røgtede Bistaderne. Ja, midt i den mørkeste og strengeste Vintertid kunde man regelmæssig Klokken

fire om Morgenen se det røde Lysskjær fra deres Vinduer hen over Sneen.

Derinde sad de da i den lille lave Stue med en stilfærdig, aldrig trættet Iver og gjorde sig Tiden nyttig, indtil det dagedes. Ane spandt paa Rok eller kartede. Simon bandt Sivmaatter eller snittede Træskeer. Og om Aftenen, naar den korte Dag var til Ende, tog de rolig fat, hvor de slap, og læste til sidst ved det tynde Lys et halvt Kapitel i Testamentet, førend de søgte Hvile i Alkoven.

Om Sommeren derimod var det Haven, der lagde Beslag paa deres ledige Timer. Her var hver Tomme af Jord taget under den kyndigste og omhyggeligste Behandling. Her vrimlede det overalt af smaa, pudsige Indretninger, som Simon med et vist mekanisk Snille, der ikke er ualmindeligt hos Folk af svag Forstand, havde sat sammen for at skjærme Smaatræer for Blæsten eller skræmme Fuglene fra et Bær eller skaffe Sol paa en Blomst.

Men alt — Sivmaatter, Træskeer, Honning, Blomster, Frugter, ja lige ned til det mindste, det ubetydeligste Bær blev paa det samvittighedsfuldeste sanket sammen og hver Lørdag af Ane skillinget ud paa Torvet i

den nærmeste Kjøbstad for at øge Tyngden af den røde, hæklede Pung, der laa gjemt i Sengehalmen, og som hver Terminsdag tømtes til Afbetaling.

Saaledes levede de i sex Aar uden Børn.

Men i det syvende fødte Ane en Datter, som de nævnte op efter Dagen og kaldte Eulalia.

Aaret efter kom det hende for, at hun atter var begyndt at bære. Men da Tiden led, viste det sig til hendes Forundring, at hun maatte have taget fejl.

Denne Opdagelse, som forhen vilde have været hende til Lettelse, blev hende nu en Skuffelse. Nu, da de havde stridt sig frem, ønskede hun sig en Flok Børn, der kunde dele Lykken med dem. Ja sikkert vilde den have voldet hende virkelig Sorg, dersom ikke en anden, mere betydningsfuld Begivenhed netop paa samme Tid var indtruffet og havde stillet den i Skygge.

Den sidste Afbetaling fandt nemlig Sted. Den lykkelige Time, de saa længe havde drømt om, og som de med saa langsommelig en Møje havde stilet mod, var nu forhaanden.

Det var med en besynderlig Følelse af

Højtidelighed, at de begge saa' denne Dag nærme sig. Det var, som om de ikke rigtig kunde tro paa, at den virkelig var naaet. Natten forud kunde de næppe sove for Bevægelse; og allerede to Timer før Dag var Simon oppe og i Stadstøjet for at gaa til Staden. Med rødkantede Øjne færdedes Ane urolig omkring ham og hjalp til med Paaklædningen; og da hun over Grusbakkerne havde set det sidste Glimt af hans blanke Vadmelsfrakke, i hvis rummelige Inderlomme de to hundrede Kroner laa forsvarlig indsyede, lagde hun sig ned over den lille sovende Eulalia og brast et Øjeblik i virkelig Graad.

Endnu hen paa Eftermiddagen, da Simon endelig kom tilbage og med et Nik betydede, at nu var det sket, laa der et Stænk ligesom af Benauelse eller Tomhed over dem begge. Ane havde dækket Bord med stegt Sild og Surkaal for at gjøre Dagen lidt festlig; men ingen af dem havde rigtig Appetit, og de talte kun lidt.

Bag efter fulgtes de ud i Haven, hvor alt stod i duftende Flor. Derpaa gik de ud over Marken, saa' til den dræende Rug, til Koen paa Kløveren og Faarene paa Bakken.

Polle, den langskjæggede Hest, stod der ogsaa; og ligesom i Smug tog Ane et Stykke Brød op af sin Lomme og stak det til den.

Alt omkring dem stod saa frodigt, saa lykkespaaende og talte til dem om en overvunden Strid, et nyt Liv, en rig Naade, som de nu slet ikke syntes at have fortjent.

Ud paa Aftenen satte de sig sammen paa en Bænk, som Simon i Anledning af det nye Liv, de nu skulde føre, havde sammentømret udenfor Døren. Her stoppede han besindig en ny Træpibe med blankt Laag, som han om Formiddagen havde kjøbt i Staden; og idet han forsigtig sugede Røgen til sig, saa' han opmærksomt ud paa de lavt hensvævende, blaa Tobaksskyer, saaledes som han mente, det hørte sig til for Folk, der nød Tilværelsen.

Ane rejste sig nu og da og plukkede Stikkelsbær i sit Forklæde og satte sig derpaa atter hen for at spise dem, idet hun tvang sig til ikke at bryde sig om, hvad de kunde være gjort til i Penge paa Torvet i Kjøbstaden. I Brystet havde hun ogsaa en nyplukket Rose.

Undertiden saa' de paa hinanden og smilte lidt. Anes Øjne var aldrig helt fri for en let

Fugt, og Simon lettede blot nu og da sit Hjærte ved et tankefuldt:

«Naa, ja ja . . . her sitter vi, Ane!»

Efterhaanden fik de dog Tungen mere paa Gled og lo mere utvungent. Tilsidst begyndte endog Ane — greben af en pludselig Kaadhed — at kaste Stikkelsbærskaller i Hovedet paa Simon. Først sad han en Stund og tog imod dem med sveden Rolighed; men snart begyndte han at svare ved sindigt at pirke hende i Siden med Pibespidsen og kilre hende under Armhulerne. Hun slog ham over Haanden og lo overgivent. Men da greb han hende pludselig om begge Haandleddene og vilde vælte hende bag over. Hun værgede sig tappert og sparkede fra sig med Træskoene.

Dette morede dem. Den Slags Spøg havde de aldrig haft Tid til at tænke paa før. Og da Solen helt var under, og de var krøben op i Alkoven, kyssedes de saa varmt og eftertrykkeligt, som om de for anden Gang havde fundet hinanden i en ny og lykkeligere Ungdom.

Det var en af deres mange Bestemmelser, at fra denne Dag vilde de ligge en Time længere i Sengen om Morgenen. I Begyndelsen havde de imidlertid al for megen

Uro i Blodet hertil, og i det hele skete der ikke store Forandringer i deres Livs daglige Gang.

De anskaffede sig et rødmalet Klædeskab til Stuen, og Simon fik en ny Hat — hvortil han højlig trængte. Ogsaa blev det stampede Lergulv i Sommerens Løb brudt op og erstattet af et Bræddegulv, og i Stedet for de sædvanlige Kartofler med Meldyppe fik de nu oftere Sulevælling, Ærtegrød med Mælk, Stegeflæsk eller endog Klipfisk med smeltet Smør. Men ellers forblev alt ved det gamle, og nede i Sengehalmen gjorde den røde Pung sig allerede tyk af det første lille Indskud til Sparebanken.

Men ud paa Høsten følte Ane sig paa en Gang mindre vel, end hun plejede; og en Dag, hun stod paa Læsset og lagde Slodhalm, trykkede hun pludselig Haanden ind i Siden, idet hun undertrykte et lille Skrig.

«Vent lidt,» fik hun hurtig presset frem mellem Tænderne ned til Simon, der stod under og stak op.

«Hva' ska'r?» spurgte han og sænkede Tyven.

Men Smerterne overvældede hende, hun maatte sætte sig i Læsset.

«Herre Jøsses! . . . Hva' er der, Ane?»

«Jeg véd ikke, . . . det er i Maven.»

«Naa—aa,» sagde Simon beroliget og stak atter op. «Du maa ta' dig et Par Peberkorn til Midaftensmaden, saa linder'et vel.»

Da Ane kom hjem, tog hun tretten store Peberkorn i et halvt Glas Brændevin. Om Natten laa hun med sin Uldklokke over Maven, og yderligere havde hun i Smug lagt en flækket Ært i et nygnavet Musehul . . . saa det behøver ikke at fortælles, at hun denne Gang kom sig.

Men helt rask blev hun alligevel ikke. Hele Efteraaret gik hun og smaaskrantede og frøs, og det skjønt hun i et og alt punktlig efterkom enhver af Distriktslægens Forskrifter og Formaninger, gned sig tre Gange daglig over Lænderne med Uld, afholdt sig fra alle tungt fordøjelige Spiser, drak blodrensende The hver Morgen og Aften og underskrev Kanonadressen.

Den gamle, spøgefulde Herre, der gjærne kom fra en Middag eller Jagtfrokost paa en af Herregaardene, vidste aabenbart ikke syn-

derlig Besked og slog derfor det hele gemytligt hen.

Men det blev alligevel slet ikke bedre. Bedst som hun stod ved Kjærnen eller Gruen, kunde Smerterne komme som et Sting tværs igjennem hende, saa hun ikke kunde holde sig oprejst.

En gammel Kone fra Byen, der undertiden kom og kjøbte Grøntsager hos dem, gav hende det Raad at hugge Hovedet af en liggegal Høne og drikke Blodet varmt, mens hun endnu var fastende. Ane prøvede det, men det hjalp ikke noget.

En anden Kone, som havde hørt om hendes Tilstand, opsøgte hende en Dag ude i Marken og betroede hende en hel Række Midler, der efter hendes eget Sigende alle vare ufejlbarlige. Hun skulde blot ved næste Næ, uden at nogen saa' det, lade sit Vand paa et Stykke Flæskesvær og hænge dette op i Skorstenen indtil Nyet. Ogsaa kunde hun grave det ned paa et Sted, hvor hun ellers aldrig kom; men da maatte hun tre Gange raabe sit Navn, inden hun forlod det. Aller bedst var det dog at stikke en Pilekvist

ind under Taget og hver Nat gaa ud i bart Linned og svinge den over sit Hoved.

Ane forsøgte sig samvittighedsfuldt med det altsammen, men det viste sig lige resultatløst.

Da overtalte den gamle Kone hende til at prøve en klog Mand, der boede i Nabosognet, og som havde hjulpet mange baade for Skjæver og Modersot og faldende Syge og meget andet. Ane vægrede sig i Begyndelsen; men en Søndag, da Vejret var godt, kjørte de dog derover og opsøgte Mandens Hus, hvor flere Vogne ventede uden for Døren. Hun blev signet og maalt, og tilsidst gav han hende en Krukke med gult Fedt, som hun skulde smøre sig med over Maven. Strax syntes hun, det hjalp godt, men ikke længe efter var det omtrent det gamle igjen.

Saa slog hun sig til Taals med dette Resultat, indtil Julen var ovre og det nye Aar gik ind.

Da bestemte de sig til at benytte den nemme Lejlighed, som et Isdække over Fjorden gav dem, til at tage ind til Hovedstaden med et Læs Sivmaatter og Riskoste, som Simon i Vinterens Løb havde bundet, og som de derinde mente at kunne faa fordelagtigere

afsat end paa Torvet i Staden. I samme Skynding kunde da Ane raadspørge en Professor, om hvem de havde hørt Tale, og faa ordentlig Besked paa Tingene, saa hun igjen kunde blive rask og frisk, inden Klaven gik af Jorden og Vaararbejdet skulde begynde.

En Nat Klokken tre kjørte de i Maaneskin over den islagte Fjord og drog de fire Mil ind til Kjøbenhavn.

Det var aldrig før faldet dem ind, at der for Alvor kunde være Tale om Fare. Naar de havde ymtet noget i den Retning for Distriktslægen, svarede han altid paa sin sædvanlige spøgefulde Maade, idet han tog Cigaren af Munden og lagde Haanden paa deres Skulder:

«Kjære Venner!» sagde han. «Hvad er farligt? Man kan dø af et Knappenaalsstik og leve med et Sabelhug. Altsaa, kjære Venner, — god Morgen!»

Men da de nu stod i den berømte Professors store Venteværelse og saa' den Kreds af Nød og Elendighed, der her sad bænket langs Væggene eller med vaklende Trin listede over Gulvtæppet, betoges de af en pludselig Angst. Den sælsomme Stilhed i

det store Rum, de blege, spændte Ansigter, Luften, der var mættet med Karbol som paa et Hospital — alt talte paa en Gang til dem om Død og Opløsning.

De havde som sædvanlig trukket sig tilbage til en Krog, hvor de stod tavse og holdt hinanden i Haanden, mens deres Øjne mødtes, hver Gang Døren til Professorens Stue aabnedes og en bleg Skygge gled ud eller ind. Men da endelig deres eget Nummer af Tjeneren blev raabt op, og de selv stod i Døren, i Færd med at gaa derind, greb Ane pludselig angstfuld om Simons Arm som for at holde ham tilbage.

«Værs'god! — træd ind — og luk Døren!» raabte Professoren, en lille hastig Mand med hvide Haar og hvidt Halsbind, der stod midt paa Tæppet og pudsede et lille Instrument med sit Lommetørklæde.

«De fejler?» spurgte han derpaa strax, da Døren var bleven lukket, idet han under de mørke, buskede Bryn kastede et hurtigt undersøgende Blik hen imod dem.

Da Simon efter Ævne havde forklaret og omstændelig beskrevet Aarsagen til deres «Besøg», puttede Professoren, der hidtil ikke

havde forandret Stilling, resolut Lommetørklædet i Baglommen og viste med en Haandbevægelse hen imod et lille Værelse i Baggrunden, idet han kort bad Patienten gaa derind og klæde sig af.

«Jeg skal da strax være hos Dem», tilføjede han og gav det blanke lille Instrument et sidste Strøg med Pegefingeren, inden han satte det i et Etui paa Bordet.

Ane saa' spørgende paa Simon; hun var bleven blodrød. Men da denne efter en kort Betænkning nikkede, gik hun langsomt over Gulvet og forsvandt ind ad Døren.

Der blev et Øjeblik stille i Stuen. Professoren gav sig til at blade i nogle Blanketter, paa hvilke han nu og da gjorde en Optegnelse. Men da han pludselig vendte sig omkring og uden et Ord gik ind til Ane og lukkede Døren efter sig, fór der et underligt Stød gjennem Simon.

Han traadte et halvt Skridt frem, greb fast med Haanden om en Stoleryg og lyttede aandeløs. Nede fra Gaden steg Lyden af Fodtrin, Vogne og Sælgekonernes skingre Stemmer op til ham. Men derinde var alt stille. Kun af og til lød en dæmpet Raslen af Instrumenter.

Hans Ben blev saa underlig tunge. En kold, prikkende Sved traadte frem paa hans Pande. Efterhaanden begyndte Stuen med Skilderier, Bøger, Tæpper og Vinduer at løbe rundt for hans Øjne, og da han tilsidst mente at høre et lille undertrykt Skrig derinde fra, maatte han sætte sig paa Stolen for ikke at falde.

Endelig viste Professoren sig.

Tilsyneladende uden at tage Notits af Simon, der hurtig havde rejst sig, gik han hen for at vaske sine Hænder bag et Tæppe i en Krog af Stuen. Men idet han derpaa, tørrende sig i Haandklædet, gik frem og tilbage over Gulvet, saa' han nu og da hastig under de sænkede Bryn hen paa ham, naar han ikke mærkede det.

Simon turde intet spørge. Han stod blot og lod Fingrene Gang efter Gang gaa gjennem sit varme Haar, mens Blikket uroligt og raadvildt flakkede om i Stuen.

Omsider kom Ane.

Men da var ogsaa al Forklaring unødig. Hun var bleg som et Lig, Tænderne klaprede i Munden paa hende, og hun undgik hans Øjne.

Simon vaklede et Skridt frem, med Haanden i den indvendige Brystlomme.

«Hvor . . . meget . . .?» stammede han.

«Otte Kroner», svarede Professoren henne fra Vinduesfordybningen — med en Stemme, hvori man kun vanskeligt skulde kunne spore den dybe Medlidenhed, der laa i det Blik, hvormed han ufravendt betragtede dem, mens han lod, som om han pudsede sine Negle.

Simon famlede med sine tykke Fingre i Tegnebogen og talte Pengene op.

«I Fald De kun har smaa Midler, saa koster det intet», sagde derpaa Doktoren meget stille.

Men Simon rystede paa Hovedet, og de gik.

Professoren blev staaende lidt, støttet med Ryggen mod Vinduesposten, og faldt et Øjeblik i Tanker.

«Den næste», raabte han saa og stillede sig atter midt ud paa Gulvtæppet for at tage imod.

. . . Nede paa Gaden stod Polle, den langskjæggede, og ventede med Kjøretøjet for strax at føre Simon og Ane hjem. De steg tavse til Sæde, og først da de var langt uden for Byen, fik Simon Mod til at tale.

«Det er vel ikke godt?» spurgte han da, men uden at se paa hende.

«Nej», hviskede hun, næppe hørligt.

Han daskede lidt paa Hesten.

«Det er kanske helt skidt?»

«Ja».

Skjønt han havde ventet Svarene, gik der dog efter ethvert af dem et Stød gjennem Simon. Hans blaa Læber skjælvede, og han vovede ikke at fritte mere.

Men da de kom saa langt frem, at de over Fjorden kunde se Boelstedets grønne Vinduesrammer og Bistaderne langs Havehegnet, faldt Ane i Graad. Og da de naaede Hjemmet, og den fremmede Kone, de havde faaet til at passe Eulalia under Fraværelsen, traadte ud med Barnet paa sine Arme, trykkede hun strax dette til sig med en saa usædvanlig Hæftighed, at Simon nu forstod alt.

* * *

Det var Døden.

Langsomt, men ustandselig vilde den komme og uden Skaansel tage hende med sig over i det store Mørke . . . .

I de første Timer efter Hjemkomsten gik de sanseløse omkring, ligesom bedøvede af Slaget. Men da Eulalia var bragt i Seng, og alt omkring dem var stille, satte de sig sammen paa Bænken ved Bordet for at tale roligt om Sagen.

Ane gjenfortalte nøjagtigt og omstændeligt alt, hvad Professoren havde forklaret hende angaaende Sygdommens sandsynlige Aarsag og Begyndelse. Om dens videre Forløb og navnlig om dens Farlighed havde han først intet bestemt villet sige; men da hun trængte ind paa ham og begjærede fuld og klar Besked, havde han tilsidst ladet forstaa, at hun maatte slippe ethvert Haab: allerede efter faa Maaneders Forløb vilde hendes Tilstand efter al Sandsynlighed blive uudholdelig. Han havde tilføjet, at hun da kunde lægge sig ind til Operation paa Amtets Sygehus; men paa hendes fornyede Begjæring havde han atter derom erklæret, at Resultatet efter hans Anskuelse næppe i noget Tilfælde var tvivlsomt.

Da Ane saaledes havde lettet sit Hjærte for Simon, var det, som om hun strax fandt mere Ro; og allerede i Løbet af et Par Dage gjenvandt hun helt sin Fatning.

Blot kom der over hende en besynderlig, stille-febrilsk Travlhed, der tidlig og silde drev hende rundt i Huset, i Kjælder og paa Loft, skjønt hun snart ikkun med Besvær kunde bevæge sig. Hun forstod, at nu maatte hun for Alvor samle sig sammen og ikke lægge Hænderne i Skjødet for den korte Tid, hun havde tilbage. Der var saa meget at udrette, saa mange Ting at indhente, om hun skulde naa at efterlade alt, saaledes som hun ønskede det. Hun undte sig tilsidst næppe Hvilen, men sad ofte langt ud paa Natten og eftersaa' Simons og Eulalias Klæder, bødede deres Linned, optalte sit eget Tøj og samlede det Stykke for Stykke nede i Skuffer og Kister, saa at alt laa til rede og enhver vilde kunne finde sit, naar hun ikke mere var hos dem.

Imidlertid gik det i et og alt saaledes, som Professoren havde forudsagt.

Uden egentlige Smerter følte Ane sin Tilstand, som om der et Sted inden i hende laa en tung Klump Bly, der for hver Dag voxede. Hendes Mave svulmede op som paa en frugtsommelig, og Knæerne blev svage og svigtende.

Men aldrig kom en Klage over hendes Læber. Da hun først var bleven fortrolig med Tanken om at skulle dø, fandt hun sig rolig deri som i en Ting, der nu en Gang ikke kunde blive anderledes.

Kun en Dag i den første Foraarssol, da hun vovede sig en Rundtur ud i Haven og saa' de skydende Knopper og Skud, hvis Flor hun aldrig mere skulde frydes ved, løb hendes store Øjne over, men uden Graad.

Tilsidst svandt hendes Kræfter med rivende Hast. Hun blev ganske sammenbøjet, saadan som gamle Folk, Ansigtet gustent og Benene saa tykke og svage, at hun kun med Nød og næppe kunde slæbe sig frem, naar hun støttede sig til Væggene. Men lige til det sidste ordnede hun med egen Haand alt i Køkken og Stue som sædvanlig, uden at ville tillade fremmed Hjælp, saa længe hun endnu var i Huset.

Endelig, en Aften i Maj, sank hun tungt ned paa en Stol i Stuen, trykkede Haanden ind i Siden og sagde:

«Nu — Simon . . . . nu tror jeg, jeg maa lægge ner».

Lidt efter rejste Simon sig fra sin Plads

for Bordenden og gik ud for at ordne alt til Afrejse den næste Morgen.

Ude i Stalden drejede den langskjæggede flere Gange ligesom forundret Hovedet om imod ham. Men han snublede ogsaa tre Gange over Grebningen og glemte tilsidst Lygten i Loftet, da han gik.

Kun én Gang i Løbet af Natten kastede Ane sig i Angst ind til Simon. Ellers laa de stille og tavse og holdt blot hinanden i Haanden.

De havde talt ud om alt. De var bleven enige om en Kone fra Byen, som skulde være hendes Stedfortræder i Huset, og Ane havde sagt ham, hvor alting var at finde, og hvorledes de i alt skulde forholde sig dermed.

Ud paa Natten vendte hun sig en Gang om mod ham og kaldte hviskende.

«Simon . . . sover Du?»

«Nej — Ane.»

»Jeg har glemt at sige dig, at Eulalias røde Hoser . . . de nye, Du véd . . . de ligger ovenpaa Lagnerne i Kisten . . . de maa ikke vaskes i Sodalud — kan Du huske det?«

«Det skal jeg nok, Ane!»

«Ja, saa er der ikke mere.»

Tidlig om Morgenen havde Simon Polle spændt for Vognen, der skulde kjøre hende til Amtets Sygehus.

Den fremmede Kone kom og gav sig strax til moderlig at kjæle for Eulalia, som stod i en Krog med Fingren i Munden og aabenbart slet ikke forstod, hvad der gik for sig.

Ane sad fuldt paaklædt og i en tyk Hvergarnskaabe paa en Stol midt i Stuen og lod Blikket flakke om, som for at sige Farvel til det altsammen. Hun var rolig og fattet, indtil hun skulde tage Afsked med Barnet. Da maatte Simon og den fremmede Kone tilsidst føre hende bort og løfte hende op i Vognen.

Men endnu langt henne paa Vejen kunde hun høre Barnet, der skreg efter hende. —

Tredjedagen derpaa kom Simon tilbage med et Gravkors og en lang, sort Kiste, hvori Ane laa.

Søndagen efter blev hun begravet oppe paa Kirkegaarden. Flere af Byens Folk fulgte hende, og Præsten talte varmt om de smukke Skriftens Ord: Herrens Naade er over al Maade.

NAADSENSBRØD.

Der stod en Eftermiddag et stort Spektakkel omme i Smøgen bag Gadekjæret, hvor fire-fem sorte Indsidder-Rønner ligger sammenbyltede under Skolebakken.

Anledningen var vægtig nok; det var Stine Bødkers, der skulde paa «Kassen».

Dette er den folkelige Betegnelse for Herredets store, nyopførte Fattig- eller Arbejdshus, der er hele Egnens Stolthed og Pryd. Nu skal man i Sandhed ogsaa kun vanskeligt kunne tænke sig noget mere fjærnt fra disse gamle, smudsige og stinkende Sogne-Fattiggaarde, hvor man i sin Tid stuvede Folk sammen paa maa og faa og lod dem leve efter Forgodtbefindende. Helt kongeligt ligger dette paa Toppen af en kratbevoxet Banke ud mod Fjorden — muret i rødt og graat, med Spir paa Gavlene og Majestætens

Navnechiffer funklende i Guld paa blaa Grund over Indgangsdøren.

Fremmede, der kommer forbi paa Vejen, vil sikkert ikke anslaa det til mindre end et Ting- og Arresthus, et kgl. Tugthus el. lign.; og mere end én besindig Mand, der træder inden for det jærnbespigrede Plankeværk og betragter de mægtige Trappegange, Varmeapparaterne og de dekorerede Lofter, ryster betænkelig paa Hovedet og ymter om Overdrivelse.

Det skulde da netop være, at han kom op i en af de store Sale, hvor Lemmerne sidder rækkevis paa smaa Halmsæder under Vinduerne og fletter Sivmaatter og binder Kurve — Mændene og Fruentimmerne hver i sin Fløj. Der er altid noget eget uhyggeligt ved Synet af en saadan Forsamling af gamle, livstrætte Mennesker, hvem Tilværelsen intet længere har at byde — især, hvor Livets lange Kummer har sat saa dybe Mærker af Tilintetgjørelse som blandt disse.

Det er de udslidte Kræfter, de forkomne Existenser fra Herredets Hytter og Huler, der samles her inde imellem disse Mure, naar Haanden bliver for svag og Ryggen for kroget

til længere at bære Livets Byrde. De sidder nu her, ens i Dragt, med pletfrit Linned, og saa kæmmede og renvaskede, som de næppe nogen Sinde har tænkt at skulle blive det i denne Verden — men tillige saa stille og underlig eftertænksomme, som var virkelig ogsaa allerede Evigheden begyndt for dem her i disse store, højtidelige Rum, hvor Lyset falder ind som med en overjordisk Glans, mens hver mindste Hosten og Harken giver Gjenlyd under de høje Lofter som i en Kirke.

Tavse og andægtige flytter de deres stive, krogede Fingre i det uvante Arbejde, fæster Simen i Halmen, knytter paa og trækker til, Time ud og Time ind med samme mekaniske Regelmæssighed som Uret i dettes evige Perpendikelvandring henne i Krogen — kun nu og da skræmmet op ved Lyden af Inspektørens knirkende Morgensko, naar han nærmer sig op ad Trapperne. Der gaar da et ængsteligt Sæt ned gjennem Rækkerne. Og idet hans store Gud-Fader Skikkelse viser sig i Døren, dukker alle de gamle Hoveder dybere ned over Maatterne.

Den eneste oplivende Afvexling i denne lange Dags Ensformighed er Madklokkens

Klemten. Saa snart denne lyder, rejser alle sig op fra Sæderne, børster omhyggeligt Halmstumperne fra Skjødet ned i den reglementsmæssige lille Bunke paa Gulvet og begiver sig ud paa Trappegangen, hvor en Opsynsmand ordner dem i Rækker paa to og to. Ved et givet Tegn afmarscherer de derpaa ned til Køkkenlemmen, hvorfra de lidt efter stiger op med en Krukke forsigtig mellem Hænderne og Trækkene ligesom optøede af den varme, liflige Damp, der staar dem op om Næserne.

Om Morgenen er det en halv Pot kogt, opspædt Vand — Øl kalder de det her — og et Kvartpund tørt Rugbrød, hvilket sidste de ihærdigt og begjærligt sutter i sig med de tandløse Gummer, idet de flittigt bløder det i Vandet. Til Middag er det Vælling og en Sild, eller grøn Søbekaal med Roer og Kartofler — samt Duften af Inspektørens Bøf, naar de paa deres Krukke-Marsch stjæler sig til et Øjeblik at standse ud for Døren til det private Køkken. Flæsket serveres til Midaftensmaalet sammen med endnu en Skive tørt Rugbrød og en halv Krukke Mælkevand, hvorpaa Opsynet gjør en Ronde gjennem Stuerne for

at paase, at intet unødigt bortspildes eller overflødigt forputtes.

Overhovedet gaar alt for sig med en Præcision og Orden, der maa kaldes mønsterværdig. Fra Lemmerne om Morgenen Klokken fire purres op af Sengene og indtil den reglementerede Aftenmønstring, hvor blandt andet Dagsarbejdet udmaales og bedømmes, hersker der en Punktlighed og Disciplin, der ikke kan være bedre paa nogen Kaserne.

Man forbavses over den — man kunde næsten sige unaturlige — Adræthed, hvormed disse gamle, skjørhovede Mennesker overalt og ved enhver Lejlighed véd at finde deres Pladser og kjende deres Pligter. Selv de gjenstridigste Gemytter og urimeligste Særlinge — og hvor findes de oftere end blandt skrøbelige gamle! — slibes i Løbet af mindre end fjorten Dage til de villigste og føjeligste Led i Mekanismen og præsenterer sig strax paa den første Udgangsdag for Verden med dette ugjengivelige Fællespræg af slunken og renvasket Tamhed, der karakteriserer dem alle fuldt saa vel som selve den graa Vadmels-Uniform.

Nu maa det sikkert ogsaa af alle er-

kjendes, at man i den nuværende Inspektør har fundet en Mand, der i en sjælden Grad er som skabt til den Stilling, han er sat til at beklæde.

Stor og værdig, saa selv Gulvene skjælver under hans Trin, — med en gammel Underofficers hele fugtige Majestæt og upaavirkelige Koldblodighed fører han Styret i fast og kyndig Haand. Rolig og med en Holdning, som kunde han have slugt et Spanskrør eller i det mindste havde et saadant skjult under sin tæt tilknappede Frakke, vandrer han daglig sine Rundture op igjennem Trapperne og hen igjennem Salene for med sin enestaaende Evne til at opdage hver mindste Uregelmæssighed eller ringeste Forsømmelse at udøve Anstaltens reglementsmæssige Justits.

Til den Ende findes nede i Kjælderen en Række smaa, mørke, vel aflaasede Rum — «Brummerne» kaldet — hvor Synderne sættes ind til en Træbrix, en Halmsæk og et nyt Testamente for dér et Par Dages Tid i Ro at overveje og angre deres Brøde . . . en Straf, for hvilken Inspektøren som gammel Militær har en naturlig Forkjærlighed, og til hvilken han af egen krænket Pligtfølelse endnu

føjer Afknapning paa Mad-Rationerne til Fordel for sin snart helt navnkundige Præmieso «Gine».

Det kan nu efter alt dette ikke forbavse, at denne Anstalt fra alle Sider berømmes som en virkelig Mønsteranstalt, der paa samme Gang er Herredet til Ære og økonomisk for Sognekasserne. Det er ingen Overdrivelse, naar Inspektøren med Selvfølelse betror den fremmede, som han forekommende viser rundt i den vidtløftige Bygning, hvorledes dennes Indretning og hele exemplariske Levevis har dannet Forbilledet for baade et og to lignende Barmhjærtighedsasyler i de nærmeste Herreder. Ja, hele Landet over ligger der Brødre og Søstre, der næppe i noget Punkt staar væsentlig tilbage, men Træk for Træk viser Oprindelsens inderlige Fællesskab — lige til dette med Majestætens Navnechiffer som et betryggende Segl over Indgangsdøren.

Besynderlig nok synes imidlertid Herredets Fattigfolk slet ikke at sætte Pris paa dette Palads, hvormed man saa rundhaandet har betænkt deres gamle Dage. Det er endda næppe for meget sagt, at dets blotte Næv-

nelse kan faa selv den stærkeste Pundtærsker til at blegne.

Sandsynligvis havde heller ikke Stine Bødkers forstaaet tilstrækkelig at skatte dets sindrige Ventileringssystem og smukke arkitektoniske Linjer. I alle Fald: da man hin omtalte Eftermiddag kom for at afhente hende, og den enspændige Fjællevogn, der var tilsagt til at foretage Flytningen, holdt uden for hendes Dør, var hun paa ingen Maade at formaa til at følge, og da de vilde bruge Magt, satte hun sig til Modværge med en saadan Lidenskab, at hendes Skrig kaldte Folk til overalt fra Byen.

Der blev et frygteligt Røre. Den halve Smøge stod tilsidst fuld af alle Slags tililende; og igjennem Tilraab, Latter, Hundegøen og de netop hjemslupne Skolebørns Jubel hørtes Stine inde fra sin Stue at skjælde, bande og skrige, saadan som kun en drukken og splittergal Kjælling har Vejr til det.

En brøstfældig Slagbænk, en ormegnavet Kiste og forskjelligt gammelt Smaaskrammel — hendes hele Bohave — havde man med Møje faaet fravristet hende og praktiseret ud af Vinduerne. Og gjennem disse, der endnu

stod aabne, kunde man ude fra se hende vandre rasende og med truende Fagter frem og tilbage i det tomme Rum.

Det havde forøvrigt i den senere Tid ikke været noget usædvanligt Syn for Byens Folk at se Stine i en saadan Ophidselse. Hun havde forhen været en skikkelig og stræbsom Kone, der efter sin Mands Død havde ernæret sig selv og mange Børn ved redeligt Arbejde i Roe- og Kartoffelmarkerne og overhovedet overalt, hvor man havde Brug for en stærk, bred Ryg og et Par rappe Næver. Men siden forgangen Høst, da hun kvæstede sin Haand i et Damptærskeværk, og under den fortvivlede Kamp for Tilværelsen, hun derefter havde maattet føre, var hun bestandig oftere tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed. Fra det Øjeblik det blev hende klart, at al Modstand var forgjæves, og at Arbejdsanstalten alligevel vilde blive hendes sidste Asyl, slap alle Tøjler hende af Hænde; . . . og nu gik hun derinde som et vildt Dyr over Gulvet, skrækkelig tilredt, med Huen gleden bag ad den halvskaldede Isse og oversmurt med Skarn.

En Flok støjende Mænd og Karle, der havde samlet sig i Døren, søgte paa gemytlig Vis at tale hende tilrette. Men hver Gang en af disse nærmede sig eller blot strakte Haanden ud imod hende, krummede hun sig sammen af Raseri og stampede i Gulvet. Nu og da gik hun hen til Vinduet og spyttede ud paa Drengene, der skreg — og da vilde Skraalet ikke standse.

Endelig kom Sognefogden, som man havde skikket Bud efter.

Han kom lige fra Tærskeloen — hidsig og varm — med Avner hængende i Haaret og i sine nye graa Vadmelsbuxer.

Han trængte sig hastig gjennem Sværmen og ind i Stuen, hvor han blev staaende midt paa Gulvet med skrævende Ben og Hænderne i Siden.

Da det omsider gik op for Stine, hvem hun havde for sig, blev hun med ét ganske stum og blegnede. Langsomt og skulende trak hun sig derpaa tilbage over Gulvet, indtil hun standsede i den inderste Krog ligesom i en Forsvarsstilling.

Fogden fulgte hende, med Øjnene hæftet paa hende og Hænderne urokkelig i Siden.

«Du vil vel ikke lægge Haand paa Fogden», sagde han endelig.

Der var nu fuldkommen Stilhed ude og inde. Stine var sunken i Knæ. Hun holdt ligesom afværgende de sorte, magre, rystende Hænder frem foran sig, medens Kjæberne klaprede som for at tale. Men der kom ingen Lyd. Kun Øjnene — smaa, sorte, rædselslagne under den rødplettede Pande — hvor de bad!

Det var et grufuldt Syn.

Fogden traadte endnu et Skridt frem for at tage fat i hende. Men i det samme lød det med en rusten Jernstemme ude fra Mængden: «Aa — lad hende være, Du!» . . . og strax efter med tre fire forskjellige Røster det samme Tilraab: «Lad hende være lidt!»

Sognefogden vendte sig ikke. Han havde formodentlig gjenkjendt lange Zacharias Smeds Stemme. Men med et pludseligt Hastværk fik han ved Hjælp af et Par hosstaaende Karle Stines Hænder og Fødder bundne, hvorpaa hun hurtig af fire Mænd og under Skolebørnenes fornyede Skingren bares ud gjennem Døren.

Der er intet Maal for, hvor hun skreg. Det var et Skrig, der syntes at maatte naa

ud til Verdens Ende og helt ind i Himmelens Riger . . . . I Døren brast Hyssingen om hendes Fødder, og hun begyndte rasende at sparke omkring sig. Da blev der Latter blandt de unge Karle, der stod hos. Men i en Fart fik Fogden hende smidt ned i Vognhalmen, et Par Mand sprang op, Kusken smækkede paa Hesten . . . og Vognen rumlede afsted.

Saa var det forbi, og Folk skiltes roligt.

Fogden og den lange Zacharias Smed vexlede i Forbigaaende et fast Øjekast. Derpaa gik de hver til sit. — —

Lidt efter kom Provsten kjørende gjennem Byen i sin magelige Landauer.

Formodentlig maa han have haft Fornemmelsen af noget usædvanligt; thi da han kom til Gadekjæret, hvor Skolebørnene endnu stod forsamlede, lod han Vognen holde og spurgte, hvad der var paa Færde.

Og som med én Mund og med Huen i Haanden svarede da de smaa i deres Uskyldighed:

»Det var bare Stine Bødkers, der kom paa Kassen!«

ANE-METTE.

Den Vej, der fra Lillelunde By fører i Vest, bugter sig først paa en Strækning af næsten en Fjerdingmil hen over fladt og frodigt Land med spredt liggende Gaarde og grønne Agre. Derpaa kravler den møjsommelig op ad en svær, knudret og ufrugtbar Højderyg, der temmelig brat hæver sig fra Slettelandet, og naa'r omsider gjennem flere Svingninger dennes højeste Punkt, hvor den gamle Kampestenskirke ligger ensomt og frit med sin murindhegnede Kirkegaard.

Den ligger deroppe paa den nøgne Pynt, mellem Rævehuler og Lærkereder, — syngende sine daglige Morgen- og Aftensange med klar, indsmigrende Røst, der i stille Vejr høres ned over Sletten, men faldende ind med stærkere og malmfuldere Stemme, hver Gang en af de Lillelunde Folk gjør sin sidste, langsommelige Kirkefærd op igjennem Hulvejene,

. . . . en stor (til 4 Mark og 8 Skilling) for Bønder og velhavende Haandværkere, samt en mindre (à en gammel Rigsort), til hvis lidt mere sprukne Toner Husmænd og jordløse Indsiddere beskedent ager op til deres Fædre, . . . for nu slet ikke at tale om hine fattige Stympere, der — ligesom ad en Bagvej — listes over i Evigheden uden anden Musik end Præstens Amen og Grusets tre hule Bump paa det tynde Kistelaag.

Selve Kirkegaarden er nøgen og uhyggelig — opreven af Vestenvinden, der her uhindret kaster sig ind over Gravene. Men rundt omkring Aasen breder Landet og Fjorden sig i milevid Forening for ens Øjne, og i Vest — hvor Brinken sænker sig stejlt og vildt — skuer Blikket ud over en stor, inddæmmet, nu ganske tilgroet Fjordvig eller «Have», fyldt med høje Rør og tæt Siv, over hvis mægtige Flade der i det sildige Efteraar lægger sig de vidunderligste Toner af gult, rødt og orange, og hvorfra der navnlig ved Aftenstid, naar Solen gaar ned dér langt borte bag de blaanende Højder, stiger et næsten øredøvende Spektakel af Fugleskrig: af Ænder, Rødben, Storke, Viber, Drummer, Gjæs . . .

et Virvar af Hundreder af Stemmer, der som en Helvedes Koncert trænger herop i de øde Højders paradisiske Fred. — —

En meget varm Sommerdag sad en middaldrende Kone her udenfor Kirkegaardsporten under en gammel Hyldebusk, i hvis tynde, blaa Skygge hun havde søgt Ly for den ubarmhjærtige Sol, der stegte ind over Gravene.

Hun sad i Sørgehætte og sort Shawl og støttede den noget lange, fremskudte Hage i Hulingen af en knoklet, tørvebrun, af Arbejde mishandlet Haand, mens hun — hensunken i Tanker — stirrede ud over Fjorden.

Det var en Kone, der var baade godt og vel kjendt i hele Egnen, hvor hun almindeligvis gik under det besynderlige Navn: Niels Nilens Brud.

Hvor hun egentlig stammede fra, hvem hun oprindelig tilhørte, og hvad hun ellers hed, havde man næsten helt glemt. Thi baade Navn og Berømmelse skyldte hun udelukkende sin for fire Aar siden afdøde Mand, Niels Nilen, der — endskjønt han blot var en fattig Fisker, som endda kun saare sjælden fiskede — havde erhvervet sig en Navnkundighed, der sikkert endnu længe vilde overleve ham.

For at forklare dette vil det være nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt, at oplyse, at Niels Nilen drak. Thi denne Egenskab havde han tilfælles med enhver uberygtet Lillelunder over Konfirmationsalderen. Der maa i alle Fald tilføjes, at Niels Nilen saa godt som helt og udelukkende levede af Brændevin, ja at hans lille indskrumpede, af Spiritus ligesom gjennembrændte Legeme tilsidst ikke var modtageligt for almindelig menneskelig Føde, saa det var en sand Ynk at se, med hvilket Besvær han pinte selv den mindste Krumme Brød ned gjennem sit sammensnerpede Svælg.

Kommer nu hertil, at han ikke des mindre var et kvikt Hoved, med en altid slagfærdig Tunge og et uopdrikkeligt Galgenhumor, samt at han endnu efter sin Død fejrede den — man kunde sige videnskabelige — Triumf, at Distriktslægen henrykt og yderst forsigtig udskar hans lillebitte, sejge og næsten kuglerunde Mave, der derpaa som en sjælden og kostelig Skat anbragtes i et Glas med Spiritus og senere under almindelig Beundring fremvistes ved en stor Lægeforsamling i Kjøbenhavn . . . saa vil det sikkert næppe længer forbavse, at han af

Lillelunderne dyrkes som en Slags Sogne-Helgen, en stedlig Heros, hvis forskjellige vidunderlige Bedrifter, Eder og Slagord endnu samvittighedsfuldt opbevares til beundrende Ihukommelse.

Nu var de ogsaa absolut enestaaende — de Masser af alskens brændbart Stof, der daglig kunde løbe igjennem ham; og det var fast utroligt, hvad han kunde hitte paa af List og Kneb for at komme i Besiddelse af dem.

Han havde blandt andet lært sig en egen uimodstaaelig Maade, paa hvilken han «fløjtede» sig til den første Snaps, «hanegalede» sig til den anden, »græd» sig til den tredje o. s. v. For en halv Pægl hoppede han Gulvet rundt som en Skade, for en hel spiste han en Lus; og naar han gik omkring i Gaardene med sine Fisk — som andre havde fanget — var det hovedsagelig for paa denne Vis at erhverve sig sit «ene fornødne» — som han selv rent ud og med en ydmyg Gebærde kaldte det.

Men kom først Drikkelysten rigtig over ham, var denne Vej ham for trang. Da flaaede han bogstavelig den sidste Las af

sine egne Børn og plyndrede Huset for at blive tilfredsstillet.

Paa saadanne Dage saa' man ham da gjærne slingre rundt i Sognets Byer — snart med en gammel Stol, en Kaffekværn, en af Konens Særke, en Stegepande, et Par Børnetræsko eller et Stykke Børnetøj — Ting, han havde røvet fra Hjemmet, og som han nu med megen pudsig Snak og Gestikuleren falbød omkring i Gaardene . . . . altid til en og samme Pris af 9 Øre pr. Styk, for hvilken Sum Kjøbmanden nemlig solgte Pæglen i sin Butik.

Først naar han paa denne Maade havde drevet om — undertiden i flere Døgn — og næppe længer kunde støtte paa Benene eller se ud af Øjnene, samlede han sig sammen med en Kraftanstrengelse, strøg sig med sin underlig lille, visne Haand henover den store, knoppede og mørkerøde Næse, der som et uhyre Jordbær tronede midt i det blaaviolette Ansigt, og sagde hikkende til den hujende Ungdom, der gjærne fulgte ham gjennem Byerne:

«Nu si'er jeg god Nat, Godtfolk! Nu gaar jeg hjem til min Brud!»

Det var dette hans sædvanlige Udbrud, der i sin Tid havde givet Anledningen til det Navn, som Konen endnu bar.

Men den Gang var der ellers kun saare faa, der havde en Tanke tilovers for den stakkels Moder, som sad ude paa Marken med fire Børn i en gammel, faldefærdig Hytte og hjælpeløs kæmpede sin stumme Kamp paa Liv og Død for sig og sine Rollinger.

Ingen anede, hvor hun havde stridt og tumlet — Dage og frygtelige Nætter — med dette vanvittige Menneske; . . . ingen, hvad hendes ærekjære Hjærte havde lidt i denne forsmædelige Elendighed.

Endnu sad de dybe Mærker af disse mange Aars Lidelser og Savn i det lange, ubevægelige, noget maskeagtige Ansigt, . . . i dette lille Duk af det tunge Hoved, i de brune, ilde tilredte Hænder og i Øjets stumpe, underlig følesløse Blik.

Fire Aar var nu forløbne siden den lykkelige Vintermorgen, da man bragte hende Mandens stivfrosne Lig. Men hun var den Gang allerede sløvet, hendes Modstandskraft brudt. Og naar hun senere nu og

da tænkte tilbage paa sit forgangne Liv, da var der egentlig kun ét Billede, ét lille Minde, der kunde sætte hendes Hjærte i Bevægelse og bringe en Taare i hendes Øje under en dump Følelse af Smerte.

Det var Mindet om hin mørke, taagede Novemberaften for over tyve Aar siden, da Manden fik sit første alvorlige Deliriumsanfald og af fire Karle fra Byen blev bragt hjem til det lille Hus paa Marken i denne sørgelige Forfatning. Thi da laa der i et Hjørne af Stuen, mellem Halm og Pjalter, en lille, mager tre-aars Pige med store, skinnende Øjne og stred med Vejret. I Løbet af Natten, mens Moderen og nogle Naboer tumlede med det vanvittige Menneske, døde hun stille hen . . . ingen vidste bestemt naar, — ja ingen ænsede det rigtig i den almindelige Elendighed. Strax om Morgenen blev hun bragt ud af Huset for ikke at være ivejen . . . . og ingen tænkte mere paa hende. Først da Mandens værste Rasen var ovre, blev det den stakkels Moder rigtig klart, hvad der var sket. Men selv da — og mange, mange Aar derefter — var hun for fortumlet af Nød og Skam til blot et

Øjeblik at kunne samle Tankerne om sit Tab og begræde det.

Senere havde hun ofte forgjæves søgt at tilbagekalde i sin Erindring dette Barn, hvis korte Liv dog havde været et af de faa Lyspunkter i hendes eget. Bestandig syntes det hende, som havde hun noget at gjøre godt over for denne sin førstefødte, ved hvis Dødsseng ingen Taare havde flydt, og af hvis Billede end ikke det mindste Træk var bleven bevaret i hendes Modersjæl.

Saaledes sad hun ogsaa nu paa denne varme Sommerdag og stirrede tankefuldt ned over den lange, bugtede Kirkevej, ad hvilken det lille Lig i hine mørke Novemberdage var bleven bragt herop af fire fremmede Mænd for stille at puttes i Jorden.

Ved Siden af hende stod hendes yngste Barn, en bleg, lille Pige paa elleve-tolv Aar, der saa' sig forskræmt omkring med et Par store, runde, mørkeblaa Øjne.

Ogsaa hun var pyntet i en fattig Stads, med altfor store, graa Tøjstøvler paa Fødderne og en alt for lille, gul Straahat med skotske Baand. Paa Armen hang en Krans af Mos og Evighedsblomster.

Hun rørte sig ikke fra Moderens Side og syntes spændt at lytte — snart efter en Skovl, der arbejdede inde paa Kirkegaarden, snart efter Fugleskriget fra Fjorden, naar dette med ét forstærkedes og skar op igjennem Stilheden.

Pludselig fór hun sammen ved Lyden af en underlig tør Hoste, der kom nede fra Bakkehældet. Hun greb Moderen i Skjørtet; og lidt efter dukkede en lille, hvidskjægget Gamling, med en Pilevaandskube over Nakken og en Stav i Haanden, harkende og kræmtende op over Vejen.

Han gik paa gamle Folks Vis og smaasnakkede med sig selv og saa' hverken Moder eller Datter, før han befandt sig lige ud for dem. Men da standsede han ogsaa med et Forundringsraab og bøjede sig smilende frem over Stokken, idet han med begge sine store Hænder støttet paa den trykkede den dybt ned i Vejsandet.

«Ih, nej, Hilledød! . . . . Skal man træffe jer her, Elsebeth!»

Konen havde strax betragtet ham med et kort, sky Blik; men nu sad hun atter i sin

forrige Stilling med Hagen i Haanden og saa' ufravendt ud over Sletten.

«Ja», sagde hun kort.

«Der er da itte» — han kiggede nysgjerrig hen paa hende med et Par smaa, mørke, frittende Øjne — »Der er da itte saadden . . . . hændt no'et . . . . hva'?»

«Næ».

«Der er da itte saadden . . . . no'en af jeres, der saadden er gaaen . . . . hen og dødt, hva'?»

«Næ.»

«Eller af Familjen?»

«Næ».

«Naa-aa — det var da godt det samme. Ja, mænd var det saa, hm! hm! . . . . Men-n — jeg tykkes — du er i Kisteklæ'erne, Elsebeth?»

Konen svarede først slet ikke. Men derpaa saa' hun ned og sagde, idet hun ligesom lit forlegen glattede paa et Par sorte Shawlfrynser i sit Skjød:

«Aa ja — det er da endelig ogsaa noget Tøv». . . Og lidt efter lagde hun til: «Det er en bitte Pige af vort, der skal graves op i Dag.»

«Naa—aa! Saa—aa! . . . . Ja, se det

er jo en Sag for sig. . . . . Saa er det sagtens Anders Jensens den smaa Kjesten, der skal puttes ner der?»

«Ja. Vi har jo itte Ret over 'et længer, si'er de, og saa . . . »

«Ja, jeg kunde tænke det. Det er jo en hel Omstændighed med at faa det bitte Pus i Jorden, efter hvad der siges. Ane Klokkers var indenom ved vor Mor i Aftes, og hun fortalte, at der skulde kimmes. Men mon det dog ogsaa kan ha' sin Rimmelighed?«

«Det kan'et vel nok».

»Ja sikker og vis er det, at baade Provsten og Provstinden er buden til Gildes — og Doktoren med, kan jeg forstaa — for han har da allefals hisset Flaget li'esom de andre. . . . . Naa, Anders Jensen har jo Gaverne til det — og til mere end det, om det skulde være. Men det er Pinedød itte alle, der kan gi'e deres Børn en saadden Begjængelse».

«Aa nej,» sagde Elsebeth, ligesom paa ny i Tanker.

«For Resten var det da løjerligt nok», fortsatte den gamle, idet han bestandig mere nyfigent mønstrede hende med de sammenknebne Øjne. «For det vidste jeg slet itte

om, at I havde Smaafolk her paa Kjerregaaren, Elsebeth«.

«Aa nej saamænd», svarede denne langsomt og saa' atter ned over Sletten og Kirkevejen. »Det er endelig itte saa underlig . . . det er knap nok, man husker det selv».

«Ak ja, saadden gaar'et», sagde han og rystede paa Hovedet. «Der kommer jo saa meget imellem og saa mange andre etter — og Aarene gaar . . . . Ak ja — jeg kjender det jo, jeg ogsaa . . . . Var det saa kanske en bitte Dreng, Elsebeth?«

«Nej — det var en Tøs!»

«Herre Gud! Var det en Tøs! Ja, se det var jo en Sag for sig . . . . Ih nej! dér har vi jo bitte Lotte», henvendte han sig derpaa til den lille Pige, der med alle Tegn paa Utaalmodighed trykkede sig ind imod Moderen.

Denne tog hendes Haand og klappede den i Smug.

«Ja — man fik jo ingen Ro for hende, før hun fik Lov at komme med. Hun vilde p artout se sin Søster, sa'e hun».

«Ja, det var jo da saa rimmelig. Hun har jo aldrig set hende før, kan jeg forstaa . . .

for det maa da saa være mange Aar siden, at det bitte Kræ gik hen og døde fra jer af?»

Men da Elsebeth slet intet svarede hertil, studsede den gamle. Derpaa trak han sine buskede Øjenbryn langsomt i Vejret, og da han en Stund havde mønstret hende, snuste han betænksomt gjennem sine store Næsebor, som om der pludselig gik et Lys op for ham.

»Ak ja, ja,» sukkede han derpaa. «Verden er itte af Smør — som man si'er. Tidt tykkes man jo, den kunde være anderledes. Men det er sagtens netop saadden, at Vorherre vil ha'e den. Og saa er den tænkelig nok bedst saadden».

I det samme blev der kaldt inde fra Kirkegaarden.

Den gamle bød Farvel og fortsatte harkende og hostende sin Vej ned over Aasen, men Elsebeth tog stiltiende Barnet ved Haanden og gik ind imellem Gravene.

Herinde, omtrent i Midten af den nøgne Kirkegaard, var to Mandfolk beskjæftigede med Hakke og Skovl.

Den ene — en rigtig Lillelunder i Niels Nilens Billede: skrutrygget, korthalset, med et bredt Galgengrin i det brændevinsrøde

Ansigt — stod nede i Graven og kastede Gruset op til den anden, der atter skovlede det sammen i høje Bunker langs de to Sider.

Denne var en lang, opløben og søvnigudseende Fyr, der smilte dumt, hver Gang den ældre med sin gnævrende Stemme fortalte en eller anden Morsomhed nede i Graven. Men netop som Elsebeth nærmede sig, satte han sig paa Hug ved Randen af det næsten færdig gravede Hul og betragtede et stort, brunt, tandløst Dødningehoved, som den anden holdt mellem Hænderne.

Da nu ogsaa Elsebeth var naaet derhen, stirrede de alle tre en Stund paa det — og derefter paa hinanden i stum Forbavselse; medens den lille Lotte — blaa i Kinderne — krampagtigt greb i Moderens Skjørt.

«Hva' er den af», brummede endelig den unge med gravdyb Stemme.

«Ja . . . . det kan da inte være henner», sagde den anden. «Det var jo kun en bitte en . . . . inte, Elsebeth?«

«Jo. Hun var tre Aar», svarede denne.

«Ja men, saa ligger hun jo slet inte her».

«Jeg véd itte . . . . det har dog Ane Klokkers altid sagt».

«Top!» udbrød pludselig Manden i Graven og rakte Fingren i Vejret. »Nu har jeg ham! Det er Dælen . . . . hm! . . , . Det er Gud hjælpe mig den gamle Lars Brede fra Lynggaarden».

«Hvem er'et?» spurgte begge de andre.

«Kan du inte huske, Elsebeth . . . . Anders Mortens Svigerfar, ham den gamle La's med Træbenet, som kom paa Fattiggaarden og døde af de her Kopper. Han var i Graven her før jeres Tøs, ... Kan du inte huske det, Elsebeth? . . . . Ja, da er det sikkert nok, for jeg var selv med til Begjængelsen».

Elsebeth rystede paa Hovedet. Hun kunde ingen Ting huske.

Men nu spyttede Manden i Næven, drak sig en Slurk af en Trepægleflaske, der stod nede i et Hjørne af Graven, og tog fat med fornyet Kraft . . . . og mellem Grus, Sten, Kistestumper og Knoglerne af et fuldvoxent Menneske kom nu snart et, snart flere smaa, spinkle Barneben frem for Lyset.

Elsebeth stod rolig, en Smule bleg, og fulgte opmærksomt Skovens regelmæssige Vandring fra Gravens Mørke op i det skin-

nende Sollys . . . . Først da en Gang en irret Knap paa en Stump Halsbaand, som hun syntes at gjenkjende, kastedes op med Gruset, gik der et Stød igjennem hende; og da hun lidt efter fik Øje paa en Lok af tørt, mørkerødt Haar, var det, som om pludselig Barnets Billede lyslevende steg op for hendes Sjæl, og et Par store Taarer trillede ned ad hendes runkne Kinder.

Saa lagde hun sig snøftende ned paa Knæ ved Graven og gav sig til varsomt at sanke Stykke for Stykke af de smaa Barneben op i sit Forklæde.

Da hun havde faaet det fuldt, bøjede den lille Lotte sig ængstelig frem imod hende og spurgte hviskende:

«Mo'er . . . . er det Søster Ane-Mette?»

Men i det samme lød peb Kirkegaardsportens Hængsler, og Ane Klokkers med fire Karle fra Byen kom røde og forpustede ind med Madkurv og Ølflasker.

«I maa skrubbe jer . . . . nu kommer de!» raabte en af Karlene til Graverne, mens Klokkerkonen aabnede ind til Taarnrummet, hvor de derpaa alle forsvandt ind . . . . og lidt

efter rungede de første Toner af den dybe malmfulde Dødsklemten til fire Mark og otte Skilling ud over Dalen.

Dernede kom nu ganske rigtig Ligtoget dragende ud fra den flagsmykte By . . . . Skridt for Skridt og Vogn paa Vogn i en overskuelig Række. Først selve den blomsterdækkede Kiste paa en nymalet Fjedervogn, derpaa Provstens Kalesche og alle de andre. I højtidelig Sørgemarsch sneglede Toget sig langsomt hen mellem de frodige Agre, hvor Køerne paa Kløveren og Faarene i Brakken forundret spilede Øjnene op over dette Skuespil. Alle Konerne sad i sorte Hætter og med Blomsterkranse mellem Hænderne; mens Mændene — undtagen Provsten — havde tændte Cigarerne, som de lod dampe bravt efter den solide Frokost.

Der gik hen imod en Time, inden de naaede helt op til Kirken.

Imidlertid havde Elsebeth henne i et afsides Hjørne under Kirkegaardsmuren kradset Jorden op under en Græstørv og dér under Taarer nedlagt hvert lille Ben af den stakkels Ane-Mette. Derpaa havde hun lagt

Tørven over, og Lotte havde lagt sin Krans derpaa.

De var netop færdige hermed, da Følget strømmede ind gjennem Porten.

. . . Det var et stadseligt Følge — og blev en stadselig Jordefærd.

Den lille vimse Degn hoppede omkring som en Skade, hviskede og tiskede embedsivrig med Provsten, snoede sig med udtryksfuld Deltagelse om den sørgende Fader og den hulkende Moder og istemte tilsidst Salmerne med en saadan Kraft og Inderlighed, som om han var betalt derfor . . . . hvad han da for Resten ogsaa var. Provsten talede først en stiv Klokketime inde i Kirken, og efter Jordspaakastelsen talte han helt op til hundrede under den «stille Bøn» i Hatten. Ja, om det saa var Kirkeklokkerne, saa slyngede de til Slut deres Toner op imod Himlen med en Vælde, som om de indtrængende vilde minde dennes Hersker om, at det var selve Anders Jensens Barn, han nu havde taget i sin Varetægt.

Men nede paa den snoede Kirkevej gik nu Elsebeth og lyttede op til disse Klokker.

Hun følte sig saa let om Hjærtet. . . . .

saadan som en, der har betalt en gammel Skyld; og der laa over hendes Ansigt ligesom den trygge Fortrøstning om, at dog ogsaa en lille Straale af al denne Guds Velsignelse nu endelig havde naaet hendes stakkels Ane-Mette.

ET GRUNDSKUD.

Der gaves ikke mange Fest- og Hviledage for Husmand og Væver Kresten Jakob Hansen, Doller kaldet.

Egentlig var der Aaret rundt kun to. Men til Gjengjæld blev saa ogsaa disse imødeset med des større Spænding og fejret med des større Højtidelighed.

Den ene faldt ved Kyndelmisse Marked, naar Grisen skulde anskaffes. Den anden gjærne lidt efter Mortensdag, naar samme Familjemedlem skulde slagtes.

Den første Begivenhed optog i Særdeleshed Børnenes Interesser ganske. Fra det Øjeblik, de havde set Faderen gjøre i Stand og rede med Halm inde i Baasen mellem Tørvene, havde de ikke Tanke for andet end for den ventede Gjæst. . . Vilde den blive hvid, eller sort, eller broget? Og hvad skulde den mon hedde?

Men ogsaa Forældrene var sig helt vel det betydningsfulde i Forehavendet bevidst. Naar Manden i den mørke, tidlige Morgenstund klædte sig i den nye Vadmelsfrakke, i Hvergarnsvesten med Hornknapperne og i de blanktpudsede Støvler for at tage til Staden, og mens Konen halvpaaklædt puslede omkring med Tællelyset fra Køkken til Kammers for betids at faa ham hæget færdig — da var der over dem begge noget usædvanlig højtidsstemt og forventningsfuldt, der naaede Toppunktet, idet Jakob satte sin lille runde Filthat paa sit altfor store Hoved, tog Knortekjæppen under Armen og for tyvende Gang gjennemtalte Pengene, inden han forsigtig puttede dem ned i en dyb, vel beknappet Lomme under Vesteforet.

Nu var det virkelig ogsaa en hel vovelig Sag, ret egentlig et blindt Greb i Lykkens store Pose, der kunde blive skæbnesvangert for dem alle. Af denne Gris, dens Voxekraft og Evne til at sætte Fedt afhang saa at sige hele deres Existens. Paa den satte de saa godt som hele Aarets Velstand ind, lige fra Kartoflerne i Haven til Høstens Sædløn. Dens Krop var fra Jul til Jul deres for-

nemste Næring, og ingen Spiller kunde med større Spænding iagttage Lykkehjulets Gang end disse Folk de første svage «Tegn» hos en saadan nysankommen.

De havde endnu ikke glemt . . . og de skulde aldrig nogen Sinde glemme hint Aar, da en Slughals af en rødbroget Galt aad Huld og Helsen fra dem alle sammen — uden til sin Dødedag selv at blive federe end en skabet Kat.

— Sidstforløbne Aar havde de faaet en lille lysegul en, som den ældste af Pigerne, der gik i Aftenskole hos Kapellanen, paa Forhaand havde døbt med Navnet «Sif».

Navnet kunde for Resten været heldigere valgt; thi nogen Skjønhed var «Sif» egentlig ikke; og der blev da ogsaa strax en ikke ringe Skuffelse blandt Børnene, den Gang Faderen om Aftenen efter Hjemkomsten løste op for sin Pose og den saa længselsfuldt ventede Kammerat viste sig paa Gulvet som en lille tyk og styg, stridhaaret Tingest, der ganske rolig blev staaende midt i Stuen og saa' sig omkring med et underlig adstadigt, ligesom gammelklogt og eftertænksomt Udtryk i sit lille gule Ansigt. Endogsaa Sidse-Marie,

Moderen, stod en Stund betænksom og betragtede den, indtil hun tilsidst ganske forknyt sagde til Jakob, at hun tyktes, den saa' saa «indiotisk» ud.

Men Jakob rev sig grinende i sit lange Nakkehaar og over sin venstre Arm. Han var fortrolig med dette usvigelige Tegn paa fast og urokkelig Sindsligevægt, dette ubedragelige Kjendemærke paa et ægte, uforfalsket Fedesvin.

Og han blev heller ikke skuffet i sin Forventning.

Næppe to Maaneder gammel gik «Sif» saa husvant og fornuftig som en aargammel So sin uforstyrrelige Gang frem og tilbage fra Ædetruget og ind til Halmlejet mellem Tørvene; og efter fire Maaneders Forløb hang Flæsket den ned ad Siderne, saa det blotte Syn deraf kunde faa ens Tænder til at løbe i Vand.

Det var ganske ualmindelig, som den trivedes. Alt, hvad de ved forenede Anstrengelser kunde skrabe sammen af Affald, Emter eller Grønt, gled paa en besynderlig stilfærdig Maade i den som i en bundløs Sæk. Hele Sommeren gik Børnene omkring med

store Vabler paa Hænder og Arme, som de fik ved fra Morgen til Aften at løbe rundt og skjære Nælder til den langs Grøftekanterne. Og da den hen paa Efteraaret for Alvor fik Lov at tage for sig af Kartoflerne og Høstlønnens Sæd, svulmede den i den Grad op, at Byens Folk, som kom for at se den, enstemmig maatte erklære, at de aldrig havde set Magen.

«Det bli'er, hente mig, Sylte-Tøj» sagde de alle med en i Egnen staaende Vittighed.

Endog Sidse-Marie, Moderen, der ellers alle Dage havde været en noget indskrænket og forknyttet Person, hvem megen Fattigdom, megen Modgang og mange Barsler havde gjort end ydermere ørekjørt og bekymringsfuld, begyndte ligesom at fatte nyt Haab til Livet. Og Jakob selv sad Dagen igjennem og smidskede over sin Væv og gjorde sig hver anden Stund et Ærinde ud for at faa Lejlighed til at forvisse sig om, at Klenodiet virkelig endnu laa i god Behold i sin Baas.

Det var nemlig saa, at hidtil havde Lykken langtfra tilsmilet disse Mennesker, der endnu kun med yderste Besvær var sluppet tørskoet over Livets lumske Hængesæk. I den aarlige Kappestrid mellem Byens Husmands-

folk angaaende Grisene havde de især bestandig trukket et endog meget kort Straa, ja hint ulykkelige Aar med den rødbrogede Galt havde de tilmed fra visse Sider været Gjenstand for en skadefro Hoveren, der var gaaet dem svært nær til Hjærte, saa de siden havde levet meget tilbagetrukkent, ligesom i en Skal af Mistro og Bitterhed, som nu først denne sene Lykkes Sol saa smaat begyndte at optø.

. . . . Hen imod November Slagtetid ansloges «Sif» med et rundt Tal til 20 Lispund. Og skjønt den nu var saa stoppet med Fedt, at den næsten ikke mere gad æde, svulmede den ikke des mindre daglig end yderligere op.

Det blev tilsidst helt uhyggeligt at se paa. Det var med Nød og næppe, at Dyret kunde røre sig, og det laa og gispede og stønnede paa sit Halmleje, som om Fedtet skulde kvæle det.

Endelig blev det da bestemt, at saasnart Frosten kom i Luften, skulde den højtidelige Slagtning foregaa.

Men en Dag forinden stod Jakob inde ved Baasen sammen med en af Naboerne, der var kommen for endnu en Gang at tage

Vidunderet i Øjesyn i levende Live. Og da denne en Stund tavs havde betragtet det med en betænksom Mine, sagde han endelig stille:

«Hør, Jakob! . . . Monstro det virkelig ogsaa altsammen er af det gode?»

«Af det gode? . . . . Ja, hvad skulde det vel ellers være?» svarede Jakob og lo.

Den anden Mand tav; og uden videre Snakken om den Ting fulgtes de derpaa ad ind i Stuen, hvor Sidse-Marie glad og rundhaandet skjænkede dem en Snaps og et Glas nybrygget Juleøl.

Men da Jakob den næste Morgen kom ind i Skuret, studsede han ved Synet af en underlig stor, rød Skjold, der havde bredt sig paa den ene Side af Dyrets Bug.

Hed om Ørerne skrævede han i Hast over Indhegningen og fandt nu ved nærmere Eftersyn hele den fede Krop besat med smaa og større lyserøde Pletter, der aabenbart smertede ved Berøring.

Han søgte at berolige sig med, at Halmen, hvorpaa Dyret laa, ikke længer var ganske ren og dertil meget varm, hvorfor han tænkte, det mulig kunde være lide Hedetøj, der havde «sat sig paa hende». Men Dyret

selv laa saa besynderlig stille, med tungt tilfaldne Øjelaag og et gulligt Skum ud af Munden.

I Løbet af Dagen bredte Pletterne sig. Selv efter at Halmen var skiftet og Huden omhyggelig vasket med lunkent Vand, mylrede de op fra Snude til Hale ligesom Børnekopper. Og hen imod Aften begyndte Dyret en klagende Grynten eller Stønnen, mens det nu og da urolig kastede sig paa Lejet.

Der blev en forfærdelig Jammer, da Bylderne Dagen efter for Alvor begyndte at bryde frem.

Sidse-Marie faldt øjeblikkelig sammen i fuldstændig Haabløshed. Jakob søgte efter Evne at tale hende til Taals; men han var selv saa fortumlet, at han først efter en Stunds Forløb fik Samling nok til at gjøre Anstalter for at faa fat i en Vogn og kjøre efter Dyrlægen.

Denne, som boede en Mils Vej derfra, var en ganske ung, høj og videnskabelig udseende Mand med Næseklemmer og hvidt Slips, der gjærne vilde give sig saa meget som muligt af en Menneskedoktors Anseelse. Da han derfor hørte, at Talen var om en

Gris, gik der en Grimace hen over hans blege Ansigt; og det var først efter Jakobs vedholdende Bønner, at han lod sig formaa til at følge med.

Hidtil havde Jakob ikke kunnet faa sig selv til at tro, at der kunde være Tale om virkelig, overhængendeFare. Den Tanke, at de skulde kunne miste deres Skat, var saa forfærdelig, at han ikke havde kunnet huse den i sit Hoved.

Men idet han nu ved Doktorens Side traadte ind i Skuret, og da han saa' den unge, blege Lærde synlig interesseret bøje sig over Dyret, sætte sin Næseklemmer fast og tilsidst omstændelig lægge et lille Thermometer bag Patientens Øre, gik der en Kuldegysning op ad hans Ryg.

Han havde — uden selv at vide det — taget sin Hue af, idet de traadte ind, og han stod nu og trykkede den krampagtig mellem sine Hænder, mens han aandeløs fulgte enhver af den unge Mands Bevægelser og Minespillet i hans Ansigt.

«Hvad har De givet dette Dyr at æde?» spurgte denne endelig.

«Hva' faler . . . .?»

«Hvad har De givet Dyret at æde?» gjentog den unge Mand strengt.

«Det har faat Kornskraa, Hr. Dyrdoktor!»

«Har det ikke faaet andet?»

«Og alle vore Ærter og tre Tønder Kartofler . . . . og en halv Tønde Majs, som jeg endnu skylder for».

«Ellers ikke noget?«

«Saa har hun jo faaet saadan Affaldet fra Huset, forstaar sig, — og saa saadan, hvad Børnene har kunnet samle af grønt og et og andet — og saadanne — og paa den Maade. Det skulde da vel aldrig være tænkeligt, Hr. Dyrdoktor, at hun kaske har faaet noget Forgift i sig?»

Den unge Lærde nedlod sig ikke til direkte at besvare dette Spørgsmaal. Derimod opdrog han fra Brystlommen en lille guldkantet Notitsbog, udtog et Blad, nedskrev et Par Linjer og forklarede, at dette var Opskriften paa en Salve, som Jakob skulde smøre paa Dyrets Tryne, idet han paa denne Maade skulde see at faa det til at slikke den i sig. Salven vilde ved Fremvisning af denne Seddel blive ham udleveret paa nærmeste Apotek. Men — tilføjede han indtrængende — han

maatte vise den yderste Forsigtighed med «Medikamentet». Det var en for Mennesker meget farlig «Substans», sagde han, hvorpaa han med opløftet Blyant nævnte et Par latinske Gloser, idet han med Velbehag lukkede Øjnene bag Brilleglassene. —

Hen paa Eftermiddagen fik «Sif» sin Salve, og hele den mørke, regnfulde Aften stod Jakob ude i Skuret med en Lygte og ventede i angstfuld Spænding paa Virkningen.

Men endnu ved Midnatstid var der ikke indtruffet nogen Forandring til det bedre. Dyret laa lige ubevægelig paa sit Straaleje — med Hovedet tungt mod Jorden, fast tillukkede Øjne og Fraade om Munden.

Kun naar Lygteskjæret traf det, aabnede det langsomt de blytunge Laag og saa' op med et træt, brustent og lidelsesfuldt Blik.

En eneste Gang — netop som Jakob stod og stirrede tankefuldt paa det — løftede det pludselig Hovedet og udstødte et saa dybt, dybt Suk, at det jog ham gjennem Marv og Ben.

Han satte Lygten ned paa Jorden, strøg

sig — ligesom i Svimmelhed — med Bagen af Haanden over Panden og lod sig synke ned paa Kanten af Ædetruget.

Kunde det da virkelig være muligt, at de skulde miste hende? . . . Det var saa forfærdeligt, at det løb rundt for hans Tanker. Det var deres hele Velfærd, deres eneste Formue. Han syntes, det var umuligt, at Vorherre kunde nænne det. Saa maatte det dog hellere — naar ondt skulde ske — have været et af Børnene. Men hvad skulde de gribe til, naar dette gik tabt? Hvoraf skulde de leve? . . .

Inde i Stuen sad Sidse-Marie med Forklædet for Øjnene i fortvivlet Tvinen. En Nabokone, der var kommen for at trøste hende, sad ved et spruttende Tællelys foran Ovnen og drak Kaffe, medens Børnene blege og frygtsomme tittede op fra deres Kistebænke.

Hver Gang Jakob kom ind fra Regnen, saa' alle spørgende paa ham. Men han rystede blot paa Hovedet, satte sig paa en Stol, med Armene i Skjødet og Lygten hængende ned mellem Knæerne, stirrede lidt ud over Gulvet — og gik atter ud.

— — Hen ad Morgenstunden rev han Døren op og raabte ind i Stuen:

«Mutter! — Mutter! — skynd dig!»

Men netop som de begge kom ind i Skuret, strakte «Sif» Benene fra sig og var død. —

HANS OG TRINE.

Der laa tre gamle, brøstfældige Rønner i en Smøge — «Smutten» kaldet — omme bag Byens store Gadekjær, i hvis møddingebrune Vand deres skjæve Mure spejlede sig.

De laa dér — den ene mindre end den anden — med sammenbyggede Gavle i et stinkende Søle fra de omkringliggende Bøndergaarde. Og den mindste, der laa nærmest Gaden, var saa lille, at man næppe vilde have antaget den for andet end et Fæhus eller en Tørve-Lude, ifald ikke en Stump sodet Skorstenspibe over Tagryggen havde forraadt, at den tjente til Bolig for menneskelige Væsener.

Her boede en gammel, fattig Enkekone, der bjærgede Livet og Føden ved ligesom Spurvene under Taget at sanke op, hvad andre kastede fra sig, pille sammen til Reden alle Smuler, hun kunde finde paa sin Vej,

rapse lidt i Ny og Næ i al Uskyldighed og for Resten stole paa Gud og gode Mennesker.

Hun hed Mariane med Tilnavnet Per Søvrens efter sin afdøde Mand.

Ellers kaldtes hun af Byens Folk mest for Mariane Niels Husar, efterdi det formentes, at hun trods sin fremrykkede Alder vedligeholdt en Kjærlighedsforbindelse med et gammelt, halt Lem fra Arbejdsanstalten Niels Husar, der ogsaa regelmæssig besøgte hende paa sine Udgangsdage.

Selv var hun en lille, rørig Tyksak paa et Par vraltende Ben og med en indtil det latterlige bred og flad Bag, der end yderligere fremhævedes derved, at Skjørtet aldrig naaede fuldt omkring hende, saa at et stort «Spejl» af den gule Vadmelsklokke grinte frem i Splitten.

Forøvrig saa' hun altid ud, som om hun lige havde rejst sig af Fjerene med Klæderne paa; fra en lille, sort, fedtet Hue hang det graasprængte Haar i tykke Tjavser ned over de smaa, plirende, ikke meget kløgtige Øjne; og adskillige smaa, røde Pletter omkring i Ansigtet tydede paa, at det næppe alene var for Elskovs Skyld, naar Niels Husar bestandig

fandt et saa gjæstfrit Asyl i hendes Hule, hver Gang han om Søndagen kom stavrende ved sin Stok for at drikke op de Skillinger, han havde tigget sammen paa sin Vej ind til Byen.

Hun havde i sin Tid haft mange Børn, der nu alle var voxne og spredt omkring i Verden — hun vidste for det meste ikke selv hvor. Ikke heller saa' eller hørte hun noget til dem, uden naar nu og da et af Pigebørnene, der tjente omkring i Byerne, lagde sig hjem hos hende for at gjøre Barsel.

Dette var overhovedet den eneste Afvexling i hendes stilfærdige og ensformige Liv. Og i de første Dage kunde hun da ogsaa holde et Hus og bruge en Mund, saa det hørtes over den halve By.

Men naar alt lykkeligt var overstaaet og Barnet bragt til Verden, drog de glade Pigebørn atter frie og franke afsted, mens Mariane godmodig tog det lille Liv i sin Forvaring og lod det dele hendes Fattigdom.

Paa denne Maade havde hun efterhaanden forskaffet sig en ret anselig Flok af skurvede Unger, der løb om i Byen til almindelig Forbandelse, . . . og større vilde Flokken

have været, ifald Mariane ikke et Par Gange med den hende egne Sindsro havde trykket en Pude fast for Munden af et saadant stakkels, nyfødt Kræ og siden givet Vor-Herre Skylden.

Men i denne Retning var hun forøvrigt hverken værre eller bedre end adskillige der i Byen; og skjønt flere af de omboende Kjællinger holdt af at skumle over hendes Forhold og i det hele morede sig med at have hende lidt til bedste, havde de i Virkeligheden ikke synderligt at lade hende høre i nogen Henseende.

. . . En Aften i Slutningen af en kold November var der et usædvanligt Røre inde i hendes Hule i «Smutten».

Allerede fra den tidlige Morgenstund havde man kunnet se hende færdes ivrig ud og ind af sin Dør, mens Ungerne glade var hoppet omkring paa Gaden med Kringlestumper mellem Hænderne; og efter Mørkets Frembrud skinnede et ualmindelig festligt Lys igjennem hendes lille, utildækkede Vindue ud i den skumle Smøge.

Derinde i den fattige Stue, hvor Loftet i Midten hang saa lavt, at selv Mariane næppe

kunde staa oprejst under det, sad fire Personer bænket ved et gammelt Egebord, paa hvilket et Par Lerskaale med Madlevninger og nogle skaarede Kaffekopper havde Plads.

Paa Bordet stod endvidere to tynde Tællelys i Flaskehalse, der kastede lange, sorte Slagskygger op ad de nøgne Lervægge; og fra en lav, næsten rødglødende Kakkelovn midt paa Indervæggen, ved hvilken Mariane selv stod med kulørte Baand i den fedtede Hue og passede en Kjedel, bredte en kvælende Hede sig ud over det lille Rum, hvis Luft var graa af Tobaksrøg og tyk af de mætte Menneskers Uddunstninger.

Den ene af disse var en høj, mager, fremmed Mand paa omkring fyrretyve Aar med et blegt Ansigt, et langt, brunt Skjæg og store, mørke, uhyggeligt skinnende Øjne; ved Siden af ham sad et lille, blegnæbet, ikke heller længer ungt Fruentimmer med blondt, krøllet Haar og ormstukne Tænder.

Endvidere var der to midaldrende Mænd fra Egnen, søndagsklædte og festkæmmede.

Det var Marianes ældste Datter Jakobine — «Krølle Bine» — der fejrede sit Bryllup

med en døvstum Skræddersvend fra Kjøbstaden, hvor hun sidst havde haft Kondition.

Bruden sad for Enden af Bordet med en grøn Krans paa sit blonde Lokkehoved og i en ny, sort, ulden Kjole, som hun — for visse Aarsagers Skyld — havde maattet knappe op neden for Brystet. Brudgommen sad ved hendes venstre Side med hvidt Slips under sit store Skjæg; medens de to Forlovere — en tyk, rød, stortalende Aalestanger, der blandt Byens Fruentimmer gik under Navnet «Pilken», samt en lille, beskeden og stilfærdig Husmand ude fra Overdrevet — havde taget Plads paa Bænken under Vinduet.

Man var om Eftermiddagen vendt noget forkommen hjem fra Kirken, der laa et Stykke borte fra Byen, og hvor Provsten havde skummet værre end en vred Tyr, fordi Jakobines Fortid ikke ganske var uden Lyde.

Men ved Hjemkomsten havde Mariane modtaget dem baade med Mad og en skoldende hed Kop Kaffe, der hurtig havde optøet de forfrosne Lemmer.

Senere havde man taget sig adskillige Kopper «med Gas»; og da Flasken tilsidst var tømt, havde Brudgommen — der i det

hele bekostede Gildet — gjort Tegn til det ældste af Børnene, som lidt efter var vendt tilbage fra Kjøbmanden med Favnen fuld af Bajerflasker. Og nu sad man paa tredje Time og drak Brudeparrets Skaal, idet man flittig klinkede med Flaskerne over Bordet og regelmæssig hvert Kvarter — under «Pilkens» Ledelse — istemte et «Leve», saa Lyseflammerne dukkede sig ligesom i Angst.

Henne for sig selv i Skyggen bag Ovnen, uberørt af Larmen og Osen omkring hende, sad en ung Pige med en rød Kat i Skjødet og saa' opmærksomt og ufravendt hen paa Brudeparret.

Det var Jakobines yngste Søster Trine, der tjente hos en Gaardmand der i Byen, og som nu efter Aftensyssel var kommen herover for at se sin nye Svoger og ønske Søsteren til Lykke i Anledning af Dagen.

Hun havde næppe Øjnene fra disse to hele Aftenen, men sad — strygende over sin Kat — og fulgte agtpaagivende, hvorledes Skræderens lange, smalle, hvide Hænder under Bordet legede med Søsterens røde Fingre, mens hans Øjne spillede; — hvorledes han nu og da i Smug listede sin Arm om hendes Liv

og ærbødig trykkede hende til sig, mens han forelsket smilte i sit store, smukke Skjæg.

Hvad hun selv kjendte til Kjærlighed, var ikke meget, endda hun var fulde atten Aar, bred og kraftig bygget, med tykke, trivelige Kinder og sunde Farver.

I det hele lignede hun (Folk sagde af nærliggende Grunde) ikke meget sine ældre Søstre. I Stedet for disses lyse Krushoved havde hun et glat, brunligt Haar, der — flettet i to korte, tynde Piske — var fæstet op i Nakken i Form af en Kringle. I Stedet for deres smaa, forslagne, lyseblaa Forglemmigejs-Øjne havde hun store, ærlige, mørkeblaa, der undertiden kunde faa et lidt enfoldigt eller sløvt Udtryk, fordi hun — under visse Forhold — var en Smule tunghør.

En Gang i sit femtende Aar, mens hun endnu var fæstet for Lillepige der i Byen, havde hun tjent i Gaarde sammen med en fremmed Karl, en stor, brøsig Tamp, der ved enhver Lejlighed, hvor de var uden Vidner, havde søgt at bringe hende i Fortræd, skjønt hun aldrig havde givet ham Anledning. En Nat, da hun var bleven kaldt op for at malke en Kvie, der havde kælvet, og da de var ene i

Stalden, havde han tilsidst slukket Lygten for hende og kastet hende omkuld paa nogle Knipper Halm henne i Krogen.

I Løbet af en Maanedstid havde dette gjentaget sig et Par Gange, uden at det dog blev hende rigtig klart, hvorvidt han nogen Sinde naaede sin Hensigt med hende; og kort efter var Fyren rejst tilbage til sin Hjemstavn, uden at hun havde turdet nævne det forefaldne til nogen, fordi han havde truet hende med i saa Fald at ville gjøre en Ulykke paa hende.

Men hver Gang siden hen en Karl eller Dreng begyndte at spøge lidt med hende, var det, som om Mindet om denne gamle Vold paa ny rejste al Modstand i hende.

Skjønt hun til daglig kunde være baade munter og mundrap og ikke selv gik af Vejen hverken for en saftig Hentydning eller et dristigt Ord, kunde det blotte Syn af en kjælent udstrakt Arm bringe hende i Raseri; og mere end én Gang, naar Karlene i Marken eller paa Stænget — som brugeligt var — vilde tillade sig en eller anden Frihed over for hende, havde de til deres Forundring faaet at føle, at det ingenlunde var Mundsvejr

med den «Storagtighed», for hvilken hun efterhaanden var bleven beskyldt.

«Det Skidt vil ogsaa være storpaaendes!» sagde de haanligt; og da Trine en Gang fik dette for Øre, blev hun siden endnu mere stædig.

Men som hun nu paa denne Aften sad her i dette glade Festlag og blev Vidne til den Hyldest, den næsten ridderlige Ømhed, der blev hendes Søster til Del, følte hun sig underlig betaget.

Synet af al denne Lykke, af Jakobines nye, sorte Kjole, af Skræderens smalle, hvide Hænder, hans smukke Skjæg og forunderlige Blik, . . . det satte altsammen hendes Blod i Bevægelse og fik hendes Hjærte til at banke uroligt.

Hun tænkte paa den Dag, da hun selv skulde sidde dér for Enden af Bordet med Krans paa Haaret og Brudgom ved Siden mellem gode og glade Venner. I Tankerne anbragte hun paa Svogerens Plads efterhaanden alle de Karle, som hun kjendte fra Byen, og søgte at forestille sig, hvorledes hun vilde tage sig ud og være til Mode ved hver enkelts Side.

Der vaagnede i hende en hæftig Trang til Kjærlighed, til at lære Lykken ved en Mands Kys og Favntag at kjende. Det var end ikke langt fra, at hun sad og forelskede sig i denne blege Fremmede, der viste sig saa god mod hendes Søster, og hvis ulykkelige Legemsfejl strax havde vakt hendes Medlidenhed, . . . ikke mindst maaske, fordi hun syntes, at Søsteren slet ikke med den tilstrækkelige Venlighed gjengjældte hans kjærlige Tilnærmelser.

Hun forstod ikke dette. Og med en Blanding af Sorg og Misundelse tænkte hun paa, om det da virkelig skulde være sandt, hvad hun havde hørt om ude i Byen, at det ikke var med Jakobines bedste Vilje, naar hun i Dag havde ladet sig gjøre til denne Mands Kone.

Hun sad just og grundede over dette, da «Pilken» pludselig slog Næven i Bordet og svor, at han Fanden annamme ham ikke vilde være Forlover ved et Bryllup, hvor Guds Ord ikke blev sunget.

Heri gav de andre ham enstemmig Medhold, og Jakobine fik fat i sin Salmebog, som de havde haft med i Kirken; derpaa tryk-

kede man sig sammen om ham — der strax greb Bogen og flyttede Lysene hen foran sig — og istemte øjeblikkelig den første af Bryllupssalmerne.

Men da de først var begyndt, vilde de slet ikke holde op igjen. Saasnart den første Salme var til Ende, tog de ufortrødent fat paa en ny.

Og saaledes blev de nu ved — opflammede af Øllet og de hellige Ord — indtil de til sidst satte i med en Kraft, som om Væggene skulde sprænges.

. . . Da Trine ud paa Natten kom ud paa Gaden for at gaa hjem, skinnede Maanen ned over et tyndt Lag nyfalden Sne, der dækkede Jorden og Husenes Tage som et hvidt Lagen. Alt var stille og slukket omkring i Byen; og ikke en Vind krusede det store, mørke Gadekjær, hvori den stjærnebestrøede Himmel spejlede sig.

Da hun kom op til Gaarden, hvor hun tjente, og vilde dreje ind ad Porten, fór hun sammen ved at se en Karl, der stod dér ganske stille lænet op til Muren og røg af en Pibe.

Hun saa' strax, at det var Naboens Hans,

en køn, blond Fyr paa en Snes Aar, der i længere Tid havde overvældet hende med Kjærlighedserklæringer. Han havde aabenbart vidst, at hun endnu var ude, og stillet sig paa Post her for at oppebie hendes Hjemkomst.

Idet hun kom ham forbi, hilste han pænt «God Aften»; og da standsede hun uvilkaarlig, og de kom i Snak.

Det varede dog ikke længe, før det gik op for Fyren, at der var noget usædvanligt paa Færde med Trine; og da i det samme en Sky, der hidtil havde dækket Maanen, gled forbi, saa det fulde, klare Lys faldt ned over hendes Skikkelse, studsede han ved Synet af det sælsomme Udtryk i hendes Ansigt.

Han gav sig til med Fingren at stoppe Asken ned i sin Pibe, mens han fra Siden iagttog hende og nøje undersøgte hendes Træk.

Saa gav han sig behændig til at spørge hende ud om Brylluppet, om hendes nye Svoger og Jakobines Børn; — men hun svarede bestandig lige kort, med bortvendt Ansigt, idet hun aandsfraværende saa' ud over Byen.

Tilsidst begyndte han forsigtig at nærme

sig hende, idet han langsomt skubbede sig frem langs den hvidtede Mur uden et Sekund at slippe hende med sine smaa, skinnende Øjne.

Efter nogen Tids Forløb kom han hende endog saa nær ind paa Livet, at han kunde se hendes Læber bevæge sig og høre Aandedrættet, der arbejdede inde i hendes Bryst. Og da han endnu traadte et Skridt frem, uden at hun rørte sig af Pletten eller forandrede en Mine, blev han pludselig selv ganske underlig til Mode og saa' næsten betuttet paa hende.

Blodet løb ham hastigt til Hovedet, og den store Mund bredte sig i Ansigtet til et idiotisk Smil.

Endelig tog han Mod til sig og sagde sagte:

«Det er saadan et dejligt Vejr i Aften — skal vi ikke gaa lidt ned i Engene sammen, Trine?»

Hun svarede ikke strax; men da han — mere indtrængende — gjentog det, sagde hun:

«Det kan vi jo gjærne.»

Og uden at afvente hans Følgeskab satte hun sig i det samme i Bevægelse ned over Gaden og ud imod Marken.

Hun gik ned over en Sti, der bag fra Byen førte ud i Engene indtil to sorte, forkrøblede Piletræer, som betegnede det Sted, hvor Grøfterne begyndte. Imidlertid var Fyren snart paa Siden af hende og søgte at liste Haanden ind under hendes Arm. Hun gjorde ingen Modstand, . . . og ganske fortumlet over sit uventede og uforklarlige Held lagde han da hele Armen om hendes Liv og trykkede hende til sig af al sin Magt.

Saaledes gik de en Stund frem og tilbage mellem Byen og de to sorte Piletræer, der rejste sig derude som Spøgelser i Maaneskinnet.

Men da de fjerde Gang naaede tilbage til Byen, havde ogsaa Trine faaet Armen om den andens Liv; og langsomt fulgtes de nu op imod Gaarden, hvis Lo-Dør lydløst lukkede sig efter dem.

* * *

Omtrent midt i Byen, skraas over for den Gaard, hvor Trine tjente, laa et pænt, nykalket Hus med Gyldenlakker i Vinduerne og en lille, indhegnet Kaalhave paa hver Side af en blomsterbemalet Indgangsdør.

Foran denne laa — som Trin — en halv Møllesten bestrøet med Sand, og herfra traadte man gjennem et lille Køkken ind i en net, rummelig, ligeledes sandstrøet Stue med blaat Tapet paa Væggene, gule Gardiner, en Fyrretræs Kommode med hvide Nøgleskilte, et Bord, en Bænk, to rødmalede Stole og to store Omhængssenge med blomstret Kattun.

Her boede en enlig Enkekone, Ellen Pers, som sammen med sin afdøde Mand, Per Anders ogsaa kaldet Per Sigerslev, ved Flid og gnieragtig Sparsommelighed havde lagt saa meget til bedste, at hun netop kunde slaa sig igjennem uden Sognets Hjælp, hvorfor hun ogsaa almindelig betragtedes som lidt andet og mere end de fleste andre af Byens Husmandskjællinger, med hvilke hun da ikke heller havde synderlig Omgang.

Hun var en høj, tør, lidt duknakket Skikkelse med aldrende Almuekoners indsunkne Bryst og store, fremstaaende, stenhaarde Mave. Det lille, graahaarede Hoved sad lidt skjævt paa de smalle, optrukne Skuldre, — og som i god Overensstemmelse hermed talte hun med syg, klynkende Grædekone-Stemme og klippede som en Hønneke

med sine smaa, rødrandede, lidt rindende Øjne, der ligesom skjulte deres Blik bag Øjenhaarene.

Uadskillelig fra hendes Person var en lang, sort Bindehose, der ikke forlod hendes Hænder, uden naar hun spiste eller sov. Halve Dage kunde hun staa urokkelig med den uden for sin Dør, mekanisk flyttende de krogede Fingre over de travle Pinde, mens hendes Blik spejdende gled ud over Byen, hvor ikke en Dør gik op, ikke en Skorsten røg, uden det øjeblikkelig tildrog sig hendes Opmærksomhed og i Stilhed blev Gjenstand for hendes Betragtninger.

Hun havde kun et eneste Barn, en Søn, der hed Hans, . . . en køn, blond Knøs paa tyve Aar, rank og velvoxen.

Blandt alle Byens unge Husmandssønner var han noget nær den pæneste; og naar han om Søndagen stod mellem de andre Karle ved Gadekjæret — med spejlblanke Kaptræsko, Plysch-Kasket og lang Pibe med Kvast, saa pillen og pudset som Moderens egen Dagligstue — da stod Ellen selv i Skjul bag Blomsterne i sit Vindue og betragtede ham med underfundig Stolthed.

Om denne Søn kredsede i det hele alle hendes travle Tanker. Til ham og hans Fremtid knyttede sig enhver Forestilling, der selv i Drømme gik gjennem hendes lille, forslagne Hoved.

Hun havde sine egne, stille Haab om, hvad Lykken vilde kunne bringe ham; sine egne, dristige Planer med hans Fremtid. Og naar hun stod dér timevis — som en Skildvagt — uden for sin Dør og nu og da gik et lille Slag ud ad Markvejen eller sneg sig op paa Højen bag ved Byen, hvorfra man kunde overskue Egnen helt ned til Fjorden og Skovene, — da var det alene for ikke et Øjeblik at tabe ham af Syne, men bestandig at kunne vaage over ethvert af hans Skridt og holde Øje med ethvert Anslag, der maatte rettes imod ham.

Siden i Efteraaret, da Hans var kommen til at tjene oppe hos Sognefogdens, havde hendes Aarvaagenhed i denne Henseende fornemmelig været rettet imod Marianes yngste Datter Trine, der var fæstet for Pige i Nabogaarden, hvis Marker stødte umiddelbart op til Sognefogdens.

Ellen havde nemlig strax fattet Mistanke

om, at Trine — som overhovedet alle Byens fattige Piger — pønsede paa at forlokke hendes Hans. Det var i det hele blevet hendes fixe Idé (der aldrig lod hende Ro), at Sønnen paa alle Sider var omgivet af Snarer, beregnede paa at komme i Besiddelse af de sytten hundrede Kroner, der foruden Hus og Have udgjorde hendes Ejendom, og som hun i fem forskjellige Sparekassebøger havde anbragt i ligesaa mange Sprækker og hemmelige Rum omkring i Huset.

Nu skulde det hændelsesvis ikke vare længe, før hun i dette Tilfælde fik sin Mistanke bestyrket.

En Nat, hun laa vaagen i sin Seng af Værk i det ene Ben, hørte hun pludselig et Vindue blive aabnet ovre paa den anden Side af Gaden og lidt efter et Par Træsko, der forsigtig fjærnede sig.

Skjønt Benet smertede hende, saa hun var nær ved at faa ondt, stod hun dog øjeblikkelig op og humpede saa godt hun kunde hen til Vinduet for bag Gardinet at kigge ud.

Over Gaden laa imidlertid Mørket saa tykt, at hun end ikke kunde skimte sit eget Havestakit. Men paa Lyden mente hun at

kunne skjønne, at Skridtene fjærnede sig op mod Sognefogdens.

Nu havde hun tilfældig samme Eftermiddag set Hans og Trine staa i Passiar henne ved Gadekjæret, mens de vandede Kvæget, og hun besluttede da ikke at hvile, før hun havde faaet Rede i denne Sag.

Hendes første Tanke var, at hun i de efterfølgende Aftener vilde stille sig paa Vagt et Sted i Nærheden, hvor hun havde Udsigt til Trines Sovekammervindue, — thi at det var dette, der var bleven aabnet, havde hun ikke et Øjeblik tvivlet om.

Men ved nøjere at overveje Sagen indsaa' hun det frugtesløse i en saadan Fremgangsmaade, saalænge Maanen var i Næ, og hun bestemte sig da til foreløbig at forhøre sig hos Lillepigen, der delte Værelse og Seng med Trine, og som derfor mulig vidste Besked.

En Dag, hun saa' denne komme jankende henne fra Kjøbmanden med en Hankekurv, lokkede hun hende da ind til sig i sin Stue, hvor hun bød hende sætte sig ned paa Bænken, og beværtede hende derpaa med Kaffe og et Stykke hengjemt Kringle, mens hun fore-

snakkede hende saa sødt og venligt, at Pigebarnet af lutter Forundring ingen Modstand kunde gjøre.

Men da hun kom frem med sit Ærende, blev Tøsen sprutrød og vilde ikke svare. Og da Ellen trængte ind paa hende og tilsidst i sin Iver tog fat i hendes Arm, rev Pigen sig løs og skubbede sig ud af Døren med en undertrykt Fnisen, idet hun blot mumlede, at «det vidste hun ikke noget om.»

Men endnu samme Dag skulde Ellen ad anden Vej faa al ønskelig Klarhed i Sagen.

Ellen var nemlig ikke den eneste, der i denne Vinters Løb havde holdt et vaagent Øje med Trine.

Ogsaa Trines Madmoder havde længe næret Mistanke, ja tilsidst endog ment at have Grund til at formode, at det var galt fat med Pigebarnet. Og da hun var en praktisk Kone, der var vant til den Slags Historier med sine Piger, tog hun hende en Dag for sig inde i Spisekammeret og spurgte hende rent ud, om hun ikke var frugtsommelig.

Trine nægtede det først bestemt og lo endogsaa deraf. Men da Madmoderen blev ved sit og forlangte at vide Besked for det

Tilfælde, hun skulde være betænkt paa at se sig om efter anden Pigehjælp inden Sommeren, og da hun tilsidst endog truede med at ville lade Doktoren hente, maatte Trine gaa til Bekjendelse og indrømme, at det vistnok forholdt sig, saaledes som Madmoderen formodede.

Paa yderligere Forespørgsel fortalte hun tillige, at det var Ellens Hans, der var Faderen. Og saaledes gik det til, at Kjællingerne baade i «Smutten» og i «Krogen» endnu samme Eftermiddag kunde fortælle hinanden, at Ellen Pers og Mariane Niels Husar var bleven besvogrede.

Hans selv gik paa denne Tid ude og pløjede Brakjord et Stykke fra Byen og fløjtede fornøjet omkap med de første Stære, der netop havde begyndt at vise sig.

Ovre paa Naboens Ager stod en anden Pløjekarl, der lige var kommen ridende inde fra Byen med sit Plovspand, og som nu — ligeledes fløjtende — satte sig i Bevægelse op imod Hans.

Men idet han naaede Skjellet, der delte de to Lodder, standsede han atter og raabte med et svedent Grin over til den anden:

«Til Lykke med Svogerskabet — Hans!»

Hans løftede Hovedet og vendte Øret til, men forstod ikke Meningen, før ogsaa han naaede helt hen til Diget og dér af Karlen fik fortalt, hvad denne just havde hørt inde i Byen.

Da blev han hed om Ørene og kold ned ad Ryggen, ja helt ned i Benene.

«Det er vel Løgn da?» slap det ham ud af Munden — saa betuttet, at den anden gav sig til at le.

«Er det en Løgn, saa er du Fanden gale mig selv Fa'er til den, Hans!» svarede denne og drev i det samme bort med en triumferende Skoggerlatter.

Hans blev staaende — flammende rød i Ansigtet — og saa' hjælpeløst efter ham. Saa drejede han varsomt Hestene over Forpløjningen og drog fortumlet tilbage langs Agerfuren.

Egentlig burde dette ikke være kommet ham slet saa overraskende; thi i den sidste Tid havde Trine endog et Par Gange ymtet til ham om, at der mulig kunde være noget saadant i Gjære. Men han havde bestandig ikke villet tro derpaa. Indtil dette

Øjeblik havde han været overbevist om, at hun blot havde sagt det for at gjøre ham forskrækket, maaske ogsaa for at forsøge paa, om hun ikke paa denne Maade skulde kunne faa lokket ham til at ringforlove sig med hende, hvad hun et Par Gange havde slaaet paa.

Hans første Tanke gjaldt nu Moderen. Det blev ham nemlig hurtig klart, at han nu vilde blive nødt til en Gang at gifte sig med Trine, hvad egentlig ingen Sinde havde været hans Mening. Men hvorledes han end vendte Tingen i sit Hoved, indsaa' han, at der næppe vilde være nogen Udvej for ham til at slippe derfra. Trine var jo dog en Pige, som der ikke var noget ondt at sige om; og selv var han dog ikke af saa mange Midler, at det af den Grund ret vel gik an for ham at unddrage sig sine Forpligtelser.

Han besluttede sig til foreløbig at undgaa Moderen, indtil Vreden havde faaet Tid til at sætte sig, men i det samme huskede han paa, at det netop var Lørdag — den Dag, da han plejede at komme hjem for at faa rent til Søndagen.

Saa tænkte han, at han alligevel lige saa godt kunde tage Uvejret strax; og efter at

han om Aftenen havde fraspændt og i Hast spist sin Mælkegrøds-Nadvere, stak han da i sine Spaseretræsko og luskede bag om Byen hjem til Moderen.

Han traf hende staaende inde i Stuen ved Kakkelovnen og blev strax klar over, at hun allerede vidste Besked.

Hun hverken saa' op eller svarede paa hans «God Aften», da han traadte ind. Og da sagde ikke heller han noget, men satte sig hen paa Bænken under Vinduet, idet han skjødesløst kastede det ene Ben over det andet og saa' ud.

Længe var der ingen anden Lyd i Stuen end fra en lille, klageligt snurrende Kasserolle, som Moderen stod og rørte i.

Tilsidst blev dette ham dog for trykkende, og han begyndte at fløjte ganske sagte. Men i det samme hørte han henne fra Ovnen denne kjendte, langtrukne Snøften, der — ligesom Suset i Løvet — bebudede, at Uvejret trak op . . . og han tav lyttende.

«Det er saamænd kjønne Ting, man maa høre om dig ude i Byen,» begyndte hun ogsaa lidt efter med sin grædende Stemme og løftede Forklædet op til Øjnene.

Hans svarede ikke, men gav sig atter til at fløjte svagt.

«Kunde du nu ikke nære dig længer, din lange Dreng, uden du skulde begynde paa den Slags Ting? . . . Det kunde du ellers tidsnok rage dig ind med, tykkes mig.»

Hans vedligeholdt haardnakket sin Tavshed og saa' gjennem Vinduet op paa den blaa Himmels blegrøde Aftenskyer.

«Havde det saa endda været en skikkelig og ordentlig Pige, som man kunde være bekjendt . . . og ikke en Skidetøs . . . der hverken har hvit eller hvat og knap nok Særken paa Kroppen vel . . . jo, det er saamænd kønt, er det . . . . det skulde man ha'e tænkt om dig, at du skulde ha'e baaret dig saadan til . . . . det har man for det, at man har givet dig en god Oplæring baade med det ene og det andet . . . . Hvad tænker du vel, Provsten siger, naar han faar det her at høre . . . han, som altid var saa god og nedladende imod dig . . . det havde han vist ikke tænkt, at du skulde skabe dig til Nar for Folk med saadan en Daase . . . Datter af en gammel Drukkenmaas . . . jo, det er saamænd kjønt, er det . . . .»

Hun blev saaledes ved en god Stund, idet hun bestandig ivrigere rørte om i den syngende Kasserolle, der med sin lille, spæde Metalstemme ligesom istemte hendes Klagesang.

Pludselig drejede hun Hovedet om imod ham og sagde i forandret Tone:

«Er du nu ogsaa sikker paa, at du er ene om'et?»

«Det er jeg vel nok,» svarede Hans og lo forlegent.

«Ja, Gud véd, hvad du er,» mumlede hun, ligesom ved sig selv, og tilføjede lidt efter: «Jeg tænker, de har dig til Nar oven i Kjøbet. Marianes Tøse plejer ikke at være saa nøjsomme. Jeg husker da nok, hvordan det gik med hende Krølle-Bine forgangen Aar. Da var der da ikke ringere end fire, som maatte være sammen om at betale, véd jeg.»

«Ja men, Trine er jo da ikke Bine, Mo'er!» indskjød nu Hans som et svagt Forsøg paa at formilde hende. «Fordi den ene er saadan, kan den anden jo da være meget redelig.»

«Ja, du snakker, du! . . . Du kunde ha'e

været fra hende, saa var vi ikke kommen i den Fortræd. Og skulde du endelig ha'e løbet gal — saa er der da andre — véd jeg — som du ingen Skade kunde ha'e gjort paa . . . Men Trine har vel nok vidst, hvad hun gjorde, tænker jeg.»

«Hvad skulde hun ha'e vidst?» spurgte Hans og saa' nu for første Gang paa hende. Der havde været noget i hendes Tone, der havde vakt hans Opmærksomhed.

«Aa — hun er vel ikke Bines Søster for ingen Ting, tænker jeg.»

«Da er der vist ingen, der skal sige hende noget paa,» sagde Hans og rynkede Brynene lidt.

«Aa, det er vist ikke værd at være saa storpralendes.»

«Hvad mener du med det?»

«Det kunde kanske være, der ogsaa var andre, der kunde snakke lidt med her.»

«Hvem skulde det maaske være?»

«Aa — jeg tænker . . . . ham, den store Povl, der rejste forleden Aar . . . han kunde vel nok fortælle et og andet, om han ellers havde været her,» sagde hun, atter

ligesom for sig selv og idet hun gav sig til at pusle med noget Pindekvas under Ovnen.

«Povl Fynbo?»

«Ja, saadan hed han nok.»

«Det er en god Løgn, den!» sagde Hans og lo atter kort.

«Aa — Gud véd.»

«Hvor har du det fra, mig for Lov?»

«Det var da ikke saa svært at se for en, der havde lidt Øjne i Ho'edet, at der var de to noget imellem. Han skulde jo immer rende efter hende, hvor hun gik og stod — og det har han vel ikke gjort for tør Munds Skyld, tænker jeg . . . . Saa det var kanske bedst, om man forhørte sig lidt først. Man har da ikke nødig at blive hængendes for en Skøjes Skyld . . . Kan hun ha'e haft én, kan hun vel ha'e haft flere, mener jeg. Og den, som begynder paa de Dele, ligesom hun har sluppet Kirkegulvet — og stort videre kan hun da ikke ha'e været den Gang — hun bli'er vel ikke let anderledes, tænker jeg, hvor kalkunsk hun end skaber sig og spiller Avekat for at putte Tosser Blaar i Øjnene.»

«Har du maaske hørt noget senere ogsaa?» spurgte han og saa' usikkert paa hende.

«Det kunde maaske nok være . . . Allefals er det da vistnok bedst, at vi ser os lidt for først og farer lidt med Lempe paa den Vej. Den er kanske ikke saa fin, som den skylder. Og man har da Lov til at forhøre sig først, véd jeg . . . . Men du kunde ha'e holdt dig fra hende og passet dig selv, Hans, — saa havde vi ikke haft det Besvær nødig, hverken paa den ene eller anden Maade. Havde jeg nu ikke tidt nok varet dig ad, at du skulde holde dig for dig selv, Hans — for de vilde bare lumske til at faa fat i dine Penge, sagde jeg. Men du har nu aldrig villet høre efter din Mo'er, Hans; og jeg har dog hver Aften bedt til Vor-Herre, at han vilde oplyse dig; og endda har du rendt lige tosset, saa gammel som du er, og kan ikke se, hvad Fornuftigheden byder dig.«

Hans saa' eftertænksom ud.

Han sænkede sit Blik mod det renskurede, af Kakkelovnen oplyste Gulv, paa hvis sandbestrøede Brædder han derpaa længe og grundende stirrede ned.

Pludselig rejste han sig, greb sin Hue, sagde Godnat og gik ud.

Det var imidlertid bleven mørkt. Et

tungt, koldt Regnmulm havde indhyllet Byen, hvor der blot hist og her saaes Lys fra enkelte af Husmandshytterne. I Gaardene var alt allerede gaaet til Ro. En Flok Ænder laa og sov paa Vandet midt ude i Gadekjæret, og foran en lukket Port sad en Kat og mjavede.

Han traf Trine omme bag det Havegjærde, hvor de om Aftenen plejede at sætte hinanden Stævne.

Hun havde allerede ventet paa ham en Stund; og da hun nu hørte hans Trin, gik hun ham helt forlegen i Møde, fordi hun nok tænkte, han havde faaet Nys om, hvordan Sagerne stod.

De fulgtes derpaa stiltiende et Stykke ud ad Markvejen, hvor den stjærneløse Himmel og de nypløjede Agre gjorde alting sort omkring dem.

Da Hans mærkede, at Trine vilde have fat i hans Haand, stak han begge Hænderne i Lommen og saa' til den anden Side; og da de var kommen saa langt fra Byen, at ingen vilde kunne høre dem, vendte han sig brat om imod hende og spurgte uden Omsvøb,

hvorledes hun havde haft det med den store Povl.

Først blev Trine bleg. Hun havde aldrig omtalt dette Forhold for nogen, for at det ikke skulde komme ud blandt Folk, og fordi hun ikke selv skjøttede om at erindre det. Men nu gav hun sig rolig og omstændelig til at fortælle alt, hvad der i sin Tid var passeret, idet hun nøjagtig beskrev enhver Ting, saaledes som den var gaaet for sig, og uden at lægge Dølgsmaal paa nogen Enkelthed, som endnu var bevaret i hendes Hukommelse.

Da hun havde endt sin Beretning, saa' Hans ud mod Skoven og udstødte en langtrukken Fløjtetone:

«Naa, paa dén Maner, min Tøs! . . . Ja, den Slags kjender vi jo nok.»

«Du tror da ikke, jeg lyver?» spurgte hun og saa' med ét forskrækket op paa ham.

«Du bilder dig nok ind, jeg er fra i Gaar,» svarede han, mens et lunt triumferende Smil spillede om hans Mund. «Men du kan tro nej, min Pige! Dér har du Fanden gale mig stukket Fingren i den forkerte Potte!»

Og da de netop havde naaet en Fodsti, der over Pløjejorden førte skraat tilbage til

Byen, drejede han i det samme med et: «Farvel, min Tøs — og Tak for Laanet!» ind ad denne og forlod hende med et muntert Fløjtekvidder.

Trine vilde kalde ham tilbage; men han hørte hende ikke og blev snart borte for hende i Mørket.

Og urolig — uvis om, hvad dette skulde betyde — blev hun staaende paa Vejen, indtil Lyden af hans fornøjede Fløjten tabte sig i Nattestilheden. —

Der forløb nu flere Dage, i hvilke hun hver Aften forgjæves ventede ham paa det sædvanlige Sted.

Derimod fik hun at høre af en Pige, der tjente sammen med ham hos Sognefogden, at han igjen var begyndt at besøge de Bibellæsninger, som Provsten hver Onsdag afholdt inde i Skolen, og hvortil navnlig Bønderne med deres Koner og Døtre mandstærkt indfandt sig; . . . og hun betoges af en frygtelig Angst.

Da han endnu ikke den følgende Søndag havde ladet sig se, kunde hun ikke holde Uvisheden ud længer, men besluttede sig til at opsøge ham. Saasnart det derfor om Af-

tenen var blevet tilstrækkelig mørkt, slog hun et Tørklæde om Hovedet, sneg sig uset bag om Byen og satte sig paa Vagt omme bag en Busk ved Vejen, der førte op til Sognefogdens Gaard.

Først hen imod Midnat hørte hun hans Fløjten inde fra Byen og lidt efter hans Træskotrin nærme sig paa den nattefrosne Vej.

Hun rejste sig op; og idet han naaede ud for hende, kaldte hun hviskende.

«Hvad er det?» udbrød han forskrækket og saa' sig omkring. «Er det dig? . . . Hvad Fanden bestiller du her?»

Hun traadte nu helt hen til ham og saa' urolig og bønfaldende op paa ham.

«Hvorfor har du ikke været hos mig saa længe, Hans?» spurgte hun og vilde tage om hans Haand. «Jeg har ventet dig hver Aften hele Ugen . . . Har du været syg, min egen Ven?»

Men i Stedet for Svar skubbede Hans hende uden videre fra sig med et «Rejs ad Helvede til!» — og vilde fortsætte sin Gang.

Men da stillede hun sig resolut i Vejen for ham og udbrød med vild Heftighed:

«Hvad er der i Vejen med dig? Er du

rigtig i Ho'edet i denne Tid? I over en Uge har jeg ikke set dig, skjønt du véd, hvordan det er fat med mig . . . Du har slet ikke været syg; kom ikke og fortæl mig det — for jeg véd, du var til Bibellæsning i Onsdags — og i Gaar gik du ind til Søren Nilens uden at se til Vinduerne en Gang. Hvad skal det sige? Har du glemt, at jeg er din Kjæreste, og hvad du har lovet mig?»

«Hør nu!» tog Hans endelig Ordet. «Skab dig bare ikke, min Tøs! . . . Du kan spare dig al Ulejlighed — mig stikker du Fanden gale mig ikke Blaar i Øjnene længer. Jeg har længe nok ladet mig holde for Nar af dig, . . . men nu kjender jeg dine Kjæresterier, forstaar du — baade med ham Povl og mange flere . . . . Ja, det nytter dig nu slet ikke, du sætter det Fjæs op, min Pige, for den er opdaget . . . og jeg vil bare be' dig, du for Fremtiden holder dig lidt til en Side, hvad mig angaar, for kommer du én Gang til paa den her Manér, kunde det kanske hænde sig, der vankede én paa Tuden oven i Kjøbet.»

Med disse Ord gik han op mod Gaarden og ind ad den tjærede Port, som han drø-

nende slog i efter sig, hvorpaa han stængte indvendig med Skyderen.

Trine stod som lamslaaet. Hvad var det, han sagde? Hvad var det, han beskyldte hende for?

Det kunde ikke være muligt . . . Hun løb hen til Porten, og da hun hørte ham rumstere inde bag ved i Karlekammeret, gav hun sig sagte til at banke paa med Knoen og kalde med hviskende, indsmigrende Stemme:

«Hans! . . . min egen Ven! . . . Hører du mig ikke? . . . Jeg vil snakke med dig . . . Hans! . . . Jeg er slet ikke vred . . . Jeg vil bare . . . Hans! Hører du? . . .»

Men i det samme blev en Dør smækket i derinde, og alt blev stille.

Hun rettede sig i Vejret og knyttede Hænderne i Raseri. Et Øjeblik fór den Tanke hende igjennem Hovedet at buldre løs paa Porten, vække Folkene op af Søvne og kræve dem til Vidne paa dette Forræderi, — men saa vendte hun sig om med Hænderne for Ansigtet og gik hulkende bort.

I flere Timer derefter vandrede hun — ude af sig selv af Fortvivlelse — frem og tilbage paa et Stykke Markvej noget borte fra Byen. Vinden tog fat i hendes opløste Haar og

førte løsrevne Stumper af hendes Krampegraad ud over de mørke, tavse Enge og den dystre Fjord, der — ligesom søvndrukkent — blinkede derude under den tunge, forrevne Skyhimmel.

Hun havde puttet en Snip af sit uldne, brune Hovedtørklæde ind mellem sine Tænder, og hver Gang Graaden paa ny vilde bryde frem, rev og sled hun i det, for ligesom at tvinge sig selv til Rolighed.

Men hun kunde ikke styre sine oprørte Følelser, naar hun tænkte paa, hvad der var overgaaet hende . . . Hun havde vel aldrig selv ventet, at Hans skulde have giftet sig med hende strax. Dertil, vidste hun godt, var de endnu begge for unge. Men hvad hun sikkert havde haabet var, at han vilde forlove sig rigtig med hende, og at da ogsaa hans Moder skulde vise sig venlig imod hende og — naar Tiden kom — tage sig af hende og hendes Barn.

Hun havde allerede ofte i Tankerne set sig selv i Ellens pæne, hyggelige Stue med de gule Gardiner og Skilderierne paa Væggene, — tænkt sig liggende med sin Lille i Armen i en af de store Omhængssenge bag det blommede Kattun, strækkende Lemmerne i

de bløde, varme Dun, mens Hans paa Sengekanten holdt om hendes Haand . . . og hendes Hjærte havde banket i Lykke

Og nu vilde han lade hende skjøtte sig selv, lade hende lide og pines hjemme i Moderens skidne Hule mellem Søstrenes skurvede Unger! . . . Og ikke nok dermed! Han vilde rent slaa Haanden af hende, forlade hende midt i hendes Elendighed, maaske endog forsøge paa at rende fra det hele ved at beskylde hende for at have haft flere Kjærester!

Men det skulde i alle Fald blive Løgn . . . Betale, det skulde han! Han kunde være sikker paa, at han skulde komme til at betale. Hun svor ved sig selv, at om hun saa tyve Gange skulde slæbe ham i Retten derfor, skulde han ikke komme til at slippe.

Hun blev ved at gjentage dette for sig selv, som om hun fandt en Slags Trøst, en Hævn ved Tanken om disse 25 Kroner, som hun herefter aarlig vilde kunne afkræve ham. Selv efter at hun endelig var kommen hjem og var tumlet i Seng, og mens hun urolig og hvileløs kastede sig paa sit Leje, slap hun ikke et Øjeblik denne Tanke af sit Hoved.

Men saa brød pludselig igjen al Sorg og

Fortvivlelse saa voldsomt sammen over hende, at Lillepigen — der var bleven vækket ved hendes Side — ganske betuttet gav sig til at tænke over et Kjærlighedsæventyr, i hvilket hun netop i de samme Dage havde indladt sig med Storedrengen.

— — Til Majdag Skiftetid flyttede Trine hjem til sin Moder, hos hvem hun derefter opholdt sig, indtil hun ud paa Efterhøsten blev forløst.

I hele denne Sommer saa' hun ikke noget til Hans. Han var vel tilsidst gaaet ind paa at lade sig udlægge som Barnefader og betale det sædvanlige, aarlige Bidrag til Barnets Underhold, men havde ellers holdt sig ganske borte fra hende og ved enhver Lejlighed vidst at undgaa hende.

Der var enkelte i Byen, der skumlede lidt over dette Forhold; men i Almindelighed mente man dog, at efter hvad der mere og mere oplystes om Trine og hendes Fortid, var der ikke noget at sige til, om han holdt sig lidt tilbage.

Kun én Gang i Sommerens Løb stødte de uforvarende paa hinanden midt i Byen.

Det var en Middagsstund i Høsten, da Hans med sin Le paa Nakken kom fløjtende

oppe fra Sognefogdens, at han ved at dreje ned i Gaden pludselig fik Øje paa Trine, der paa ømme Fødder kom vraltende midt i Støvet med opkiltrede Klæder og helt sammenbøjet af en tung Børing Brænde, som hun havde hentet sig ude i Skoven.

Han kunde ikke undgaa at møde hende, men maatte gaa hende lige forbi; og da satte han et rigtig forsorent Ansigt op og tilnikkede hende med et bredt Grin:

«Go' Middag, Trine! . . . Den er lummer, hva'?»

Men dette var dog Trine for meget. Skjønt segnefærdig af Smerter og Udmattelse vendte hun sig omkring med sin Byrde og skreg efter ham:

«Dit Svin!»

Han tænkte et Øjeblik paa at gaa tilbage og stikke hende én i Synet, men besindede sig dog og fortsatte fløjtende sin Vej. —

Kort Tid efter blev Hans indkaldt til Efteraarsmanøvre og forlod Byen. Og da han efter Mikkelsdag vendte tilbage, havde Trine allerede født en Søn og var rejst til Hovedstaden for at søge sig en Plads som Amme.

VANDREREN.

EN EPILOG.

Der gik en Vandringsmand hen ad en opkjørt Markvej en Dag mellem Jul og Fastelavn.

Formodentlig maa han have gaaet i Tanker; thi pludselig standsede han, saa' sig omkring og opdagede til sin Forbavselse, at han befandt sig midt ude paa de store Hovmarker.

Det var altid underlige Følelser, der vaktes hos ham ved Synet af denne gamle Lidelses- og Kampplads. Ikke mindst en saadan tung og melankolsk Februardag med en sortblaa Snehimmel hængende som en Trusel ned over Jorden, hvilede der for ham noget ligesom af Valpladsens storladne Tungsind over disse vidtstrakte, øde og vinternøgne Tomter med deres lange, snorlige Stendiger og enlige Hybentorne.

Det var ham, som spøgede endnu de svundne Aarhundreders Liv i denne bølgende, lavt svævende Jordrøg, der drev hen over Agrene. Han syntes ligesom at se dem for sig — disse duvende, tavse Skikkelser, der slæbte sig frem her under Lagdefogdens Stokkeslag, agede med Plov eller sankede Sten . . . Dernede i Lavden, hvorfra Herregaardens takkede Gavl stak op over Bakken, glimtede endnu den selv samme Rude, gjennem hvilken i sin Tid hin «dullherrige» Greve mønstrede sine Bønder, naar han hver Ugedag lod dem passere forbi under Træhesten med blottede Hoveder . . . . Hist ovre bag Mosen, langs den høje Række Popler, der halvt udviskedes af Taagen, laa den gamle Bygdevej, om hvilken han havde hørt fortælle, at ad den slæbtes om Natten Pigeofrene til Borgen med bagbundne Hænder, og om Dagen sprængte Naadigherren stolt der forbi med sine ridende Svende, mens de skjælvende Bønder skjulte sig i Agrene.

Men ad samme Vej drog ogsaa — en Julenat — en sværtet Skare med Lygter og højt blussende Brande . . . sprængte Borgporten, tumlede op ad Trapperne, huggede

ned for Fode med Øxer og Køller, parterede Herremanden og kastede ham under høje Glædeshyl Stykke for Stykke ned i Voldgraven, mens drukne Karle voldtog hans Frue.

Derovre paa den høje, golde Bakke havde Bondebyen ligget. De smaa Sænkninger hist og her i Jordsmonnet viste endnu Brøndenes Plads. Spredt omkring disse havde Lerhytterne kigget frem, klinede til Bakkehældet ligesom Fuglereder; og inde i de smaa, mørke, fugtige Rum, hvor Rotterne tumlede sig over Hoved og under Fødder, sad det arme, forkuede Folk ved sin Havregrød og Vallesøbe, bøjet af Værk, gnavet af Utøj — spidsende Ørene som en frygtsom Hund ved hver Lyd, der trængte herop fra Dalen.

Hvor det klang ham underlig fjærnt altsammen! Han kunde næsten ikke faa sig selv til at tro, at al denne Umenneskelighed havde fundet Sted saa nær op imod hans eget — Frihedens, Fremskridtets, Humanitetens — Aarhundrede.

Men — tænkte han — om disse Marker kunde tale! Hvad vilde de da ikke i Tider som disse kunne raabe ud over Landet! Hvor

vilde da ikke hver Plet fra Skjel til Skjel kunne ringe for Ørerne af denne Slægt, hvis Hæder og Hævn det skulde været at høste denne Jord, som Fædrene har pløjet!

Under Betragtninger af denne Art var han igjen naaet udenfor Hovmarks-Grænsen og fortsatte tankefuldt sin Vej hen over de saakaldte «Kjedelbakker», et øde, knudret Jordsmon, fuldt af større og mindre, kjedelformede Huller med store Sten og smaa Tjørnebuske paa Bunden.

Alt var stille omkring ham. Himlen havde sænket sig endnu lavere og syntes at slæbe sine Skyfrynser hen over Fjorden. Fra denne lød blot nu og da et dumpt, fjærnt Drøn af Isen, der brød op. Overalt, hvor han kom frem, lugtede der af Ræv. Flere Gange saa' han ogsaa Mikkels lange Spor i Gruset og syntes at kunne høre den komme listende nede mellem Tjørnene.

Pludselig standsede han foran et lille, enligt liggende Hus, der laa skjult af et stort Stengjærde, med hvilket det var sammenbygget, og som strax paa en særegen Maade tiltrak sig hans Opmærksomhed.

Dette skyldtes ikke alene Husets ualmindelige Ælde, dets underlig høje, gammeldags Tagform og de ganske lave Mure, hvis smaa, blyindfældte Ruder spillede i alle Regnbuens Farver. Det var tillige noget eget stumt, ligesom uddødt, der hvilede over det, og som kunde bringe en paa den Tanke, at det var en forladt og forglemt Levning fra hine længst forsvundne Tider, der paa denne skjulte Plet havde faaet Lov til uforstyrret at smuldre hen.

Der var ikke en Lyd at høre derinde fra, ikke menneskeligt Liv at spore bag de fuldkommen tomme Vinduer.

Af Nysgjerrighed gik han hen og trykkede forsigtig paa Klinken.

Jo, der var aabent, — og han stak Hovedet ind i en lille Forstue med opblødt Lergulv og en muggen Lugt. Herfra førte atter en gammel, utæt Dør, som han ligeledes varsomt aabnede, ind i et temmelig stort, lavt og tomt Rum, hvor Støvet laa i tætte Lag over et Bord og en Bænk.

En gammel skimlet Rok og et Par henvisnede Potteplanter, der stod paa Bænken i en tør, askeagtig Jord, kunde for den Sags

Skyld godt se ud til at have staaet saaledes urørt i et Aarhundrede. Men et svagt Spor af Tørveos samt de tydelige Mærker efter et Sæt Fingre, der var gaaet hen over Bordpladens Støvlag, godtgjorde, at Mennesker i alle Fald endnu havde Gang her i Hulen.

Han vilde just vende sig for igjen at gaa, da han pludselig i Sengen — en bred, ormædt Egeseng med en gardinløs Himmel over — opdagede en kvindelig Skikkelse . . . en graa, indskrumpet Mumie, der laa sammenbøjet, med Ansigtet ind imod Væggen, under et gammelt, slunkent Dynevaar, der faldt tæt om det lille Legeme. Et gult Tørklæde var bundet stramt omkring Hovedet, og oppe under Hagen laa begge de tynde, voxblege Hænder trykket ind mod Kroppen og knyttede.

Han traadte uvilkaarlig et Skridt tilbage . . . et Lig.

Men i det samme drejede Skikkelsen med Anstrengelse sit lille Hoved en næsten umærkelig Smule. Og med en Stemme, der fik ham til at fare sammen . . . en lille, hviskende, klangløs Stemme, der syntes som hentet langt borte fra en hel anden, fjærn Verden, hørte han hende sige:

«Er det dig, Kathrine?»

Han blev saa underlig til Mode ved pludselig at høre en menneskelig Røst, og vidste saa lidt, hvorledes han i en Hast skulde svare og forklare sig, at han efter en kort Betænkning foretrak ganske sagte at liste ud igjen den Vej, han var kommen.

Han lukkede forsigtig Døren efter sig og lod Klinken lydløst falde til.

Da han stod i det Fri, kom en stor, pjaltet Husmandskone tilsyne et Stykke borte. Hun standsede for Enden af det høje Stendige, bag hvilket han nu blev opmærksom paa en hel Samling af Smaahytter, der stak deres Skorstenspiber op over Gjærdet.

Konen havde et stort tre-fire Aars Barn paa Armen og skreg strax af al sin Magt gjennem den tunge, stødvise Vind, der imidlertid havde rejst sig:

«Vil han snakke med no'en?»

Han støttede sig rolig til sin Stok og raabte tilbage:

«Hvad er det for en Kone, der ligger derinde?»

«Hvem den Kone er?»

«Ja.»

Hun syntes at betænke sig, idet hun betragtede ham. Derefter kom det:

«Kan det ikke være ham lige meget?»

«Nej. — Hvad ligger hun dér for?»

«Hvad hun ligger dér for,» hørte han hende gjentage for sig selv (thi Vinden bar med). Derpaa satte hun sig langsomt i Bevægelse hen imod ham, men standsede atter i en halv Snes Skridts Afstand og undersøgte ham fra Taa til Top.

«Hvad hun ligger dér for,» gjentog hun paa ny. «Hvor skulde hun kanske ellers ligge?»

«Er hun da syg?»

«Næ.»

«Hvorfor ligger hun da i Sengen?»

«Hvorfor?»

«Ja.»

Hun syntes vedvarende utilbøjelig til at give ham den attraaede Oplysning, men betragtede ham bestandig mistænksommere med sine store vandblaa Øjne.

Først da han havde forklaret hende, hvorledes han var kommen ind i Hytten, og hvad der dér var hændet ham, fik hun et lidt

blidere Udtryk og nærmede sig atter langsomt.

Hun var et tungt, karlehøjt Kvindfolk med et udtæret Ansigt og et magert, kobberrødt Bryst, der skimtedes nøgent inde bag det ophægtede Kjoleliv. Barnet, som hun slæbte paa Armen, var en stor, uformelig tyk Dreng med et Par uhyre Kinder og smaa, betændte, rødt opsvulmede Øjne, som han kneb sammen for at taale Lyset. Han havde smaa Træsko paa Fødderne og sammensyede Uldsokker, der kun naaede ganske kort op paa de forøvrig ganske nøgne Ben. Ogsaa Barnets Hoved var ubedækket; og mellem de tynde, krøllede, rødgule Haar saaes tykke Skorper af sort Arp, der dækkede hele den forreste Del af Hovedbunden.

«Naa, saadan,» sagde hun tilsidst og smilte bredt. «Saa har hun faaet sig en ordentlig Forskrækkelse, det gamle Liv! . . . Det var da løjerligt nok. Jeg tænkte ellers, at gamle Else var vel nok kjendt her. Men hun er ikke syg. Hun er sgu lige saa frisk som en anden, er hun. Men hun er 84, det er Sagen, og har ikke været af Sengen i otte Aar.»

«I otte Aar!»

«Nej, Gu' om hun har! . . . Naa, saa hun spurgte, om det var mig, det gamle Skrog!» vedblev hun og lo igjen. «Dér har hun sgu faaet sig en rigtig Forskrækkelse da. Spurgte hun saa ikke, om det var Vorherre? Ikke? Ja, for hun ligger jo og venter ham, siger hun — og hun er jo da heller ikke bedre værd for Resten, end at der blev løst op for hende. Jeg venter paa Vorherre, siger hun — han husker mig nok, siger hun — og naar hun saa hører nogen, som kommer gaaende paa Vejen, saa tror hun jo strax, at det er ham. Giv mig nu Bogen her hen i Sengen, for der kommer Vorherre, siger hun saa . . . . Hun er jo natyrlig ikke rigtig i Ho'edet, forstaar sig; og hun gjør sig jo saa mange Spekulationer, naar hun saadan ligger dér og spekulerer for sig selv.»

«Men ligger hun da altid saadan ganske alene? Er der ingen, der plejer hende?»

«Plejer hende? Jo, det gjør jeg. Det er mig, der hedder Kathrine, som hun snakkede om,» fortsatte Konen, der nu ret var begyndt at faa Munden paa Gang, uden dog et Sekund at slippe den fremmede med Øjnene,

som agtpaagivende fulgte enhver af hans Bevægelser. «Jeg bor hernede i Husene og kigger jo saa op, naar det kan træffe sig, og gi'er hende Føden og holder hende med Renlighed og saadan noget . . . . For Resten har hun været et forskrækkelig rapt Fruentimmer, det si'er alle de gamle, som kan huske det. Hun har en Gang løbet omkap med en Hest.»

«Med en Hest?»

«Ja, Gu' har hun saa. Det er løjerlig nok at tænke paa, men sandt er det ligefuldt. Og Børn har hun da ogsaa haft, og endda flere nok, end hun vilde være ved; men hvor er de henne i Verden? . . . Naa, du! — kan du nære dig, din Skidager!»

Den sidste Tiltale gjaldt Drengen, der under denne lange Passiar var bleven utaalmodig og arrigt rev og sled i Moderens Kjoleliv for at komme til Brystet. Men hun tjattede ham over Fingrene og vedblev derpaa, henvendt til den fremmede:

«Dersom han har Lyst til det, kan han jo følge med ind — saa kan han jo selv snakke med hende. Hun er saamænd ikke forknyt endnu, hvor gammel hun saa er, men

kan sgu baade prate og sprate, naar det Sind falder over hende; og især naar hun har faaet sig en Taar Kaffe, saa kan hun saadan komme med saa meget Tjat og saa mange Gjøgeord, at man gjærne kunde grine sig ihjel deraf... Tys! Kan De høre, hvor hun ligger derinde og spiller Kjæve nu? Det er nok mig, hun gi'er paa Tosken, tænker jeg . . . for rigtig i Ho'edet, det er hun naturligvis ikke. Men hun bliver jo ogsaa 84 til Sct. Hansdag, Skroget!»

De fulgtes nu ad ind i Hytten, hvor de traf den Gamle halvt oprejst i Sengen, stirrende forvildet hen imod Døren med nedhængende Underkjæbe.

«Naa, naa! Hvad Fanden er der med jer, Else! I behøver ikke at se saa forskrækket ud. Det var bare denne fremmede Mand, der var gaaet forkert. Han vil nu kigge ind til jer; det maa han vel nok?»

«Jeg . . . jeg tænkte . . . det var Vorherre,» stammede hun hviskende, endnu rystende af Angst.

«Aa, sikke no'et Sludder, Else. Læg jer nu bare rolig ned; I er jo helt fra'et,» sagde Husmandskonen; og med den Haand, hun

havde fri, hjalp hun hende nu til Leje igjen i Halmen og klappede Dynevaaret tættere sammen om det lille Legeme.

«Der er ikke meget Fedt paa den mere,» henvendte hun sig derpaa til den fremmede, idet hun løftede paa den tynde og ynkeligt afpillede Arm, der laa over Dynen. «Og dersom De vil føle her paa Haanden, saa skal De mærke, hvor kold den er. Det er ligesom et Ligs — ikke? For hun har det aller værst med den Kulde, det gamle Skidt! Og det er da endelig ikke saa underligt, for den Smule Dyne kan der da ikke være megen Varme i, og Ovnen dér trænger ogsaa til Helbredelse, — men Sognet vil nu helst ha'e hende op paa Kassen, skal jeg sige Dem; for de tænker vel, at hun saa kreperer paa Vejen.»

Den Gamle laa nu ganske rolig og stirrede stift med sine smaa, sorte Øjne hen paa den fremmede, idet hun uafbrudt mumlede for sig selv:

«Jeg tænkte, det var Vorherre.»

Han havde stillet sig hen for Enden af Sengen, og mens Husmandskonen vedblev at fortælle, saa' han omkring i den nøgne Stue — paa den skimlede Rok, den gamle, møre Seng

og dens stinkende Halm. Tilsidst faldt hans Øje paa en Stok, som den gamle havde liggende hos sig i Sengen; og da han spurgte Konen, hvortil hun kunde bruge den, lo hun og sagde:

«Den bruger hun sgu til Rotterne, de Skarnagtigheder, som er saa fæle ved hende om Natten, saa de er nær ved at æde hende op. Hele Diget derude er saa fuldt af det Skab; og saasnart det bli'er Mørkning, kommer de herind og rumsterer saadan rundt i hele Huset og i Sengehalmen, at hun ikke kan faa Ro. Det er ikke længere siden end forgangen, at de aad et helt Brød op for hende; og jeg havde endda lagt det herop paa Ovnen; for at det ikke skulde komme i Fortræd . . . er det ikke sandt, hvad jeg si'er, Else?»

Den Gamle forsøgte at nikke. Hun slap ikke den fremmede Mand med sine stirrende Øjne.

Da han en Timestid senere stod oppe paa Fjordbakkernes fede Lerjorder, gik just Solen ned i Vest over en smal Stribe af gyldengult, der strakte sig langs Horisonten under det mørke, tunge Skytag.

Dernede for hans Fødder laa den lille By mellem Bakkerne med sit runde, svagt kobberfarvede Gadekjær og sine otte store, nye Bøndergaarde, fra hvilke Plejleres taktfaste Arbejden lød herop som et roligt, sundt Hjærteslag. Majestætisk — som smaa Herresæder — løftede disse deres Tage over de usle, klinede Lerhytter, der klumpede sig sammen nede i Sølen. Hist og her kom en træt Arbejder slentrende ud af en Port med Madkassen i en Snor over Skulderen og drev bort over Markerne — eller dukkede ind i et af de smaa, mørke, fugtige Rum, hvor disse arme Folk sidder ved deres Kartoffelmad og Brændevin, bøjet af Værk, gnavet af Utøj, frygtsomt ventende den Dag i Alderdommen, da Bonden kaster dem ud af deres Huler, og «Sognet» tager dem i sin naaderige Varetægt . . .

Og langsomt og eftertænksomt gjentog han for sig selv:

«Frihedens — Fremskridtets — Humanitetens Aarhundrede!».

Det kgl. Bibl. Bogb.